

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja, ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Cek. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.
Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.:
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.
Filliale:
Novo mesto.

SLOVENE

Vojno poročilo št. 980 Utrjevanje novih postojank v Tunisu

Italijanska in nemška letala so v
Sredozemlju potopila šest sovražnih
ladij ter tri rušilce, dva rušilca in
več ladij pa poškodovala - 24 letal
sestreljenih

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:
V zahodnem Tripolisu omejeno ogledni-
ško delovanje.

V Tunisu osne čete utrjujejo nove postoj-
anke.

Nemški letalci so uničili 13 letal: 7 v letalskih
bojih in 6 na tleh na letališčih pri Boni. Protile-
talska obramba je sestrelila dva »Curtissa«. Njuni
posadki sta bili ujeti.

Skupine torpednih letal pod poveljstvom stot-
nikov Grazianija in Mancinija ter poročnika Ci-
micchija so med Algirami in Bougie napadle
močno zavarovano spremiljavo. Navzlic močni ob-
rambi sta bili dve ladiji, ena velika, druga pa
srednjevelika, potopljena, tretja pa je bila resno
poškodovana. V polno zadet in potopljen je bil
angleški rušilec Jarvis. Nemška letala so iz iste
spremiljave potopila tri ladje s skupno 14.000 to-
nami in dva rušilca; dva nadaljnja rušilca sta bila
skupno z neko 4000 tonsko ladjo težko poško-
dovana.

Sovražni bombniki so včeraj poskusili napasti
našo spremiljavo v Sredozemlju; takojšen na-
stop našega spremstva je onemogočil napad in neki
dvomotorni letal je treščil v morje.

Sovražna letala so nanadla nekaj krajev na
Siciliji: ena oseba je bila ranjena, povzročena
je bila le majhna škoda. Nad Mesino so naši
lovci prestregli ogledniško letalo, ki je bilo sestrelje-
no. Južnoafriški pilot tega letala se je rešil s
padalom in bil ujet, neko drugo letalo je uničila
protiletalska obramba.

Danes zjutraj je 8 sovražnih bombnikov pono-
vilo napad na Mesino in snutilo številne bom-
be; škoda je znatna; protiletalska obramba je se-
strelila dvojce napadajočih letal. Danes zjutraj je
bil ponovno izveden napad na Augusto in Ca-
tanijo, kjer so bile tudi vrzene številne bom-
be; škoda je neznatna. Štiri letala, zadeta od proti-
letalske obrambe, so treščila na tla.

Dvojce naših letal se zadnja dva dni ni vrnilo
iz vojnih nastopov.

Sprejemi pri Duceju

Rim, 30. jan. Duce je sprejel prefekte Milana,
Turina, Genova, Napolija in Palerma.

Hudi boji na vzhodu se nadaljujejo

Položaj v Stalingradu nespremenjen - Sovražni napadi ob Doncu
in pri Ladoškem jezeru odbiti

Hitlerjev glavni stan, 30. januarja. Nemško
vrhovno poveljstvo objavlja:

Ogorčena obrambna bitka na jugu vzhodnega
bojišča se na posameznih mestih z nezmanjšano
silovitostjo nadaljuje, medtem ko na drugih, delo-
ma ustaljenih odsekih sovražni pritisk popušča.

V Stalingradu je položaj nespremenjen, ju-
naštvo branilcev pa nezlomljeno.

Med Kavkazom in spodnjim Donom pote-
kajo premiki naših čet brez sovražnih motenj.

Ponovni sovražni napadi proti našim postojan-
kam zapadno od srednjega Donca so bili v ogor-
čenih borbah in hudih izgubah za sovražnika odbi-
ti. V protinapadu je bila razbita sovjetska strel-
ska divizija.

Na prostoru zapadno od Voroneža traja
premikalna bitka dalje. Močni oddelki letalstva po-
segajo v borbe na kopnem.

Južno od Ladoškega jezera je sovraž-
nik z močno topniško podporo v sodelovanju
oklepni oddelkov na široki fronti spet obnovil
svoje napade. V hudih borbah, deloma od moža
do moža so bili vsi napadi krvavo zavrnjeni in
samo večerj je bilo uničenih 42 oklepnih vozil.

V bojih ob srednjem Donu sta se po-
seben odklovala 24. nemški oklepni zbor in zbor
italijanskih alpincev. V te boje so uspešno posegli
tudi oddelki domačih prostovoljcev.

V Severni Afriki so zaščitni oddelki
nemško italijanske oklepne armade krvavo zav-
rnili oklepne napade sovražnika.

V vzhodnem Tunisu poročajo samo o bo-
jem delovanju krajevnega pomena. Letalstvo je
ponovno bombardiralo pristanišče v Alžiru,
pri čemer je začela goreti neka trgovska ladja.
Oddelki nemških bojnih letal je včeraj v večer-
nih urah v bližini pristanišča Bugie napadel
sovražni konvoj in potopil iz njega tri transport-
ne ladje s skupno 14.000 tonami ter dva rušilca.
Nadaljnji rušilci in ena trgovska ladja srednje
velikosti sta bila težko poškodovana.

Pri letalskem napadu na letališče v Boni je
bilo sedem večmotornih sovražnih letal uničenih
na tleh v letalskih bojih ter po obstreljevanju iz
lovskih letal in protiletalskega topništva s kop-
nega in morja pa sestreljenih 12 angleških in
ameriških letal.

Sovražnik je bombardiral podnevi in v večer-
nih urah, ne da bi imela vojaški pomen, dve pri-
stanjski mesti ob francoski atlantski
obali. Zrvice med prebivalstvom so velike. Osem
napadajočih letal je bilo sestreljenih.

Finski odsek

Helsinki, 30. jan. AS. Finski glavni stan po-
roča: Na celnem finskem bojišču so sovjetske sile
v zadnjih 24 urah napadale na raznih točkah. Po-

Deset let vlade narodnega socializma

Vsa Nemčija je danes praznovala desetletnico prevzema oblasti po Adolfu Hitlerju — Nemško ljudstvo je
tesno strnjeno okoli svojega vodje — Fašistično odposlanstvo v Berlinu

Berlin, 30. jan. AS. Odposlanstvo fašistične
stranke, ki je prišlo v Berlin na proslavo deset-
letnice prevzema oblasti po narodnem socia-
lizmu, se je udeležilo sprejema, ki ga je pri-
redil voditelj delovne fronte dr. Ley. Na spre-
jem so prišli: načelnik stranke pisarne Woer-
mann, ministra Lammers in Funk, državna taj-
nika Weissacker in Klopfer, načelnik glavnega
stana SA, oddelkov Lutze. Popoldne je odpo-
slanstvo šlo na novi sedež italijanskega posla-
ništva. Tam ga je sprejel poslanik Alfieri v
navzočnosti številnih zastopnikov vlade, stran-
ke in oboroženih sil. Eksc. Alfieri ter podtajnik
stranke Tarabini sta imela kratke nagovore, v
katerih sta poveljevala poglavarje obeh revol-
ucij ter usodo obeh držav. Potem je nekaj
kratkih, pa zelo odobravnih besedi spregovoril
voditelj nemške delovne fronte dr. Ley. Člani
odposlanstva so nato v poslanikovem spremstvu
šli v fašistični dom, kamor se je selo mnogo
črnih sraj, prebivajočih v Berlinu. Po pozdra-
vu, ki ga je izrekel nadzornik fašijev za Nem-
čijo, je voditelj odposlanstva sporočil fašistom
v zavezniški državi pozdrave tajnika stranke
in s tem vzbudil navdušeno manifestacijo vda-
nosti in zvestobe Duceju ter živahno vzklika-
nje na čast orožnemu bratstvu med Italijo in
Nemčijo, ki obe stremita za doseg končne
zmage.

Berlin, 30. jan. AS. V vseh nemških središčih
danes obhajajo slovesno desetletnico prevzema ob-
lasti po narodnem socializmu. Čeprav potekajo slo-
vesnosti v treznem okviru, ki ga narekuje rezkost
sedanjega trenutka, se jih vendar s hvaležno dušo
udeležuje vse nemško ljudstvo, ki je danes bolj
kakor kdaj koli strnjeno okoli svojega vodje. Da-
nšnji dnevniki so izšli v dvojnih številkah v po-
sebnih izdajah in z dodatnimi ilustriranimi stranmi
ter objavljajo številne fotografije Adolfa Hitlerja
ter kratke preglede, dokumentirane z bogatimi fo-
tografskim gradivom, ki izpričujejo vrste uspehov
narodnega socializma na vseh področjih ter popi-
sujejo delo Adolfa Hitlerja za večjo srečo nem-
škega naroda. Dnevnik čele Nemčije nato pose-
dajo posebno pozornost poveljevanju nemških
oboroženih sil, ki se na vseh področjih junaško
borijo za neizogibno zmago. Naslovi z velikimi
črkami so v berlinskih dnevnikih ogledalo te go-
tovosti v zmago, ki izhaja iz medsebojnega zaupa-
nja med ljudstvom in voditelji. Danes zjutraj je
imel nemški radio posebne oddaje za proslavo da-
nšnjega slovesnega praznika. Tako nemški radio
kakor tudi nemški tisk sta napovedala govore
maršala Hermana Göringa, ministra Gobbelsa in
voditelja nemške mladine Axmanna.

Berlin, 30. jan. AS. »Völkischer Beobachter«
prinaša spominski članek Alfreda Rosenberga.

Pisec v njem primerja boj narodnosocialističnih
sil pred desetimi leti, da bi se dokopale do obla-
sti, s tisto zmago nad sovražniki, po kateri danes
hrepene vse nemško ljudstvo. Kakor tedaj je tudi
danes treba stisniti pesti ter združiti vse sile,
da ustvarimo en sam sklop volje. Kakor tedaj
tudi danes težave in izgube samo podvajajo naše
sile, našo železno odločnost in našo neomajno
voljo. Omenja, kako je Sovjetska Rusija docela na
skrival v dvajsetih letih pripravila za ceno nedo-
povedljive bede in žrtev vsega ruskega ljudstva
ogromen vojni stroj samo zato, da bi nekega dne
napadla vso Evropo. Rosenberg poudarja, da je od
dneva, ko so se začele sovražnosti s Sovjetsko
Rusijo, jasna ogromna nevarnost, ki je pretila
Evropi. Nemško ljudstvo ne gleda zdaj samo na
zadnjih 10 let, kolikor jih je preteklo od pre-
vzema oblasti po narodnem socializmu, ter na vse,
kar je narodni socializem dosegel, temveč gleda

na vesele in žalostne čase v njegovi zgodovini ter
dobiva iz njih nove sile, da se bo spoprijelo z
vsemi ovirami, ki so na poti njegovemu pohodu.

Tudi »Börsenzeitung« priobčuje različne član-
ke znanih nemških publicistov, med njimi članek
Reinhardta Gerbesa, ki obravnava novo nemško
vojsko, katero je ustvaril narodni socializem. Ome-
nja nemško vojsko iz tistega časa, ko je bila ra-
zorožena in je štela 100.000 mož, kolikor jih je
dovoljevala versailleska mirovna pogodba, in pravi,
da so sedanje nemške oborožene sile naj-
osupljivejši in najčudovitejši uspeh narodnega so-
cializma. Če smo v teh zadnjih tednih prvič, od
kar se borimo za življenje in za svobodo, bili
deležni hudih udarcev, jih prenašamo vedro in
se pripravljamo z vsemi silami na to, da jih bomo
vrnili. V desetih letih narodnega socializma smo
postali zedinjen narod in smo ustvarili vojsko, ki
je zatrdno kos najhujšim preskušnjam.

Govor mladinskega voditelja Axmanna

Berlin, 30. jan. AS. Danes zjutraj ob devetih
je govoril mladini nemških šol in nemških tovarn
voditelj nemške mladine Axmann in je najprej v
glavnem orisal zmagovito borbo, ki jo je v teku
zadnjih 14 let junaško in smelo vodil narodni so-
cializem za zmagoslavje velike ideje Adolfa Hit-
lerja ter je vzpodbujal mladino, naj bo vsekar
vredna velike zgodovinske dobe, v kateri raste, in
naj si vzame za vzgled svojega življenja ter svo-
jega delovanja pogumne borbe, ki v tej za narod
usodni uri pišejo strani neminljive slave v knjigo
nemške zgodovine.

Govornik je nato govoril o potrebah sedanje-

Nemčija — ena sama vojna tovarna

Weimar, 30. jan. AS. V okviru proslav de-
sete obletnice prevzema oblasti po Hitlerju, je
na številnem narodno socialističnem zborovanju v
Weimaru govoril okrožni vodja Sauckel. Govornik
je najprej izrazil svojo gotovost v zmago. Nato
pa je dejal, da se mora Nemčija zdaj spremeniti
v eno samo vojno tovarno, da bo izdelovala za
nemškega vojaka kar največ in kar najboljšega
orožja. Vsi narodi na zemlji, je nadaljeval govornik,
si danes do skrajnosti prizadevajo, da bi po-
možili svojo izdelavo. Enako mora storiti tudi
Nemčija, kjer gotovo ne manjka delovnih sil. No-
ve odredbe o uvedbi obveznega dela niso nare-

kovale kake težave, ki bi izhajale iz proizvodnje.
Nemška industrija ni bila in ni v nikaki krizi in
delo se v popolnem redu nadaljuje. Gre le za pri-
pravo vedno novejšega in popolnejšega orožja za
naše bore. Obratunavajoči s sovražno propagando
je Sauckel osmešil neumne čenče, po katerih naj
bi bilo obvezno delo v Nemčiji podobno suženjstvu,
tudi v kolikor gre za deportirane tuje delavce.
Sauckel je na koncu osvetlil pravila, ki urejajo
uvedbo novih odredb o delu, zatrjujoč, da jih nav-
daja najvišji čut pravičnosti ter da se predvsem
ozirajo na življenjske zahteve žene, ki je temelj-
na prvina vsakega naroda.

Sovražnik trepeta pred vzponom nemškega naroda

Berlin, 30. jan. AS. »Börsen Zeitung« piše, da
se nasprotna propaganda, kakor je bilo pričako-
vati, trudi, da bi iz nemških ukrepov o totalni
mobilizaciji sklepala na razne krize. Po sodbi
berlinskih opazovalcev pa bo na ta način težko
skrila svoje nezadovoljstvo in svoje skrbi. Hotenje
85 milijonskega naroda, združenega z železno od-
ločnostjo in stremencega h tako velikanskemu na-
poru, mora vplivati na sovražni svet, ki čuti, kak-
šna moč bo vstala iz tega množičnega vzpona. Zato
so se sovražniki znova po nekaj letih vrnili
na opuščen tipanje, s katerim so se takrat zmoti-
li, zdaj pa z novimi apokaliptičnimi svarili pre-
ko etra pozivajo nemško ljudstvo k predaji. To je
mogoče najvidnejše potrdilo odločilne važnosti, ki

jo ima po sodbi samih nasprotnikov nova okrepi-
tev Nemčije. Berlinski tisk poudarja, da pomeni
devet milijonov delovnih sil strojno povečanje
dosedanje delovne sile in velikanske količine no-
vega orožja za bodoče bitke. »Börsen Zeitung«
piše, da je tako nemška vojna izdelava dobila nov
čudovit vzpon. Prepričani smo, da bo v polni meri
upravičila naše zrvice. »Münchener Neuste Nach-
richten« v zvezi s totalno civilno mobilizacijo piše,
da bi se motil, kdor bi hotel videti v tem ukrepu
znak utrujenosti ali še manj zadnji vzpon narodnih
sil, ker gre v resnici za začetek nove dobe, katere
kategorično povelje je: posvetiti vsi velikanski
silo nemškega naroda vojni, izključno samo vojni,

Borci notranje fronte

Rim, 30. januarja. AS. Do 31. decembra lan-
kega leta je bilo pri vseh mobiliziranih pod-
jetjih posamično navedenih delavcev, mobili-
ziranih za dela civilne delovne službe, 3.953.297
delavcev in 1.247.585 delavk, kar da skupno
5.200.872 delovnih moči, ki so po strokah raz-
deljene takole: 971.733 ljudi v javnih upravnih
službah, 142.775 v poljedelstvu, 4.080.092 v indu-
striji, 11.320 v trgovini, 8251 v denarnih in za-
varovalniških zavodih, 26.281 ljudi pa v drugih
obratih. V celotno število je vstetil tudi 2 mi-
lijona 710.110 delavcev, mobiliziranih na teme-
lju mobilizacije vseh industrijskih podjetij,
6240 delavcev, mobiliziranih za delo v Nemčiji,
in 1.219.890 takšnih, ki so zaposleni v podjetjih,
ki so odvisna od državnega podtajništva za
vojno izdelavo.

Branilci Stalingrada onespobili 300.000 Sovjetov

Berlin, 30. januarja. Prve izdaje včerajšnjih
popoldanskih listov pišejo o nekem stavku v urad-
nem vojnem poročilu vrhovnega poveljstva z dne
28. januarja, v katerem se odkrito priznava, da so
hrabri stalingrajski branilci dobili vabilo za vdajo,
a so ga »brez odloga zavrnili«. To hrabro vedenje
nemških bojevnikov v Stalingradu, zaradi katerega
so Sovjeti izgubili že več kot 300.000 vojakov in ki
je oslabilo njihovo vojaško moč, je najboljši od-
govor na zlobna poročila, češ da so poveljniki nem-
ških čet v Stalingradu svoje oddelke zapustili. Tak-
le vesti je razširila angleška poročevalska služba.
Oni jasno dokazujejo, kako sramotno se je poni-
žala Anglija, ki brez pomislekov aodeluje z divja-
škimi napadaleci na evropsko celino.

Tudi včeraj so po poročilih vojaških krogov
branilci Stalingrada nudili krepak odpor nadmo-
nim sovražnim napadalnim silam.

V zvezi z dramatičnimi popisi posameznih do-

godivščin junaških branilcev Stalingrada poročajo
listi zanimive vojne dopise z drugih bojišč. Tako
je sovražnik 29. novembra pri Ilmenskem jezeru,
uporabljal 15 pehotnih divizij, 6 strelskih divi-
zij, 4 oklepne polke in 2 oklepna bataljona s 700
tanki, neprestano v valu za valom napadal. Nem-
ške postojanke, ki jih je branil general Busch, pa
so držale. Vsi sovražni vdori so bili drug za dru-
gim odpravljeni. V nekem posebno velikem so-
vražnem klinu so bile zajete v nemški obroč tri
pehotne divizije, dva strelska in en tehnični bata-
ljon. Pred nemškimi posadkami so ostale gore
mrtnih sovražnih trupel, 515 uničenih, onespobilih
ljudi ali zažganih tankov ter velikanske količine
drugačnega vojnega gradiva.

Jugovzhodno in zahodno od Voroneža so se
nemške čete tudi večerj borile z močnimi sovraž-
nimi oddelki. Ena nemška pehotna divizija je v
dveh dneh uničila 41 sovjetskih tankov.

Avstralija pričakuje japonski napad

Bern, 30. januarja. Neka brzojavka »Exchange
Telegraph« iz Camberre pravi, da je avstralska
vlada opozorila prebivalstvo, da se v kratkem pri-
čakuje velik japonski napad na Avstralijo. Japonci
zbirajo veliko število vojnih ladij ob otokih severno
od Nove Gvineje in japonske čete se v velikih
množicah izkrcujejo na severni obali nizozemske
Nove Gvineje.

Nemški državni zbor podaljšan

Berlin, 30. jan. AS. Nemški uradni list ob-
javlja dekret, s katerim se delovna doba doseda-
njega nemškega državnega zbora podaljšuje do
30. junija 1947.

Nevolja nad Churchillom

Stockholm, 30. jan. AS. Zvedelo se je, da je
»Evening Standard« objavil danes zjutraj hud na-
pad na angleško vlado, obtožujoč jo, da se pre-
malo zanima za nevarnost osnih podmornic proti
zavezniškemu brodogradu. Zdi se, piše list, da so
Churchill ne zaveda, da je usoda celotne vojne
bitveno odvisna od bitke za Atlantik. Bilanca te
bitke pa predstavlja vedno večja pasiva za zavez-
nike. Ti niso uspeli s hitro izdelavo novih ladij
prekositi potopitev ladij od osnih podmornic in te
iz dneva v dan resneje ogrožajo zavezniške spreml-
jave. Zdi se, da je vlada čisto pasivna. Churchill
misli, da je zavezniška stvar že rešena, če je ime-
noval posebni odbor za borbo proti podmornicam
ter mu postavil na čelo takozvanega izvedenca,
ki je v resnici velika niča (v uradu se nahaja
samo formalno ter sploh ne ve za statistike o
vsakodnevnih izgubah angleškega ladjevja). List
končuje svoj članek s pripombo, da je treba na-
rediti konec temu dilatantizmu.

»Cital in širi »Slovenca!«

Sestanek Zveze delavcev pri Visokem komisarju

Visoki komisar je zbral v vladni palači zastopnike delavstva Ljubljanske pokrajine, da bi proučil vprašanja posameznih kategorij, da bi slišal iz žive potrebe delovnih razredov. Zastopniki delavcev ter na splošno vseh delovnih slojev niso mogli skriti živega zadovoljstva za toliko zanimanje — zanje je to nekaj novega, če pomislimo nazaj, ko demokratične oblasti bivšega režima niso nikoli obrnile tako neposredno in domačnostno svoje pozornosti do delavcev — ter so izrazile Ekscelenzi Grazioli svoj iskreno hvaležnost.

Sestanku so prisostvovali korporativni nadzornik dr. Masera, šef računovodstva Castellani, izvedenec pri delavski zvezi Dal Pra ter izvedenci pri odsekih. S predsednikom Zveze dr. Alujevičem je bil ves odbor Zveze delavcev. Tovariš Cinzio Dal Pra je predstavil odbor Zveze, ki ga sestavljajo štirje predsedniki pokrajinskih odsekov, to je industrije, trgovine, poljedelstva ter kredita in zavarovanja, poleg 25 predsednikov pokrajinskih sindikatov. Potem ko je naslovil hvaležnostni pozdrav na Visokega komisarja zaradi neprestanega dobrohotnega prizadevanja za organizacijo, ki popolnoma odgovarja fašistični sindikalni ureditvi, je prikazal storjeno delo, ki ga predstavlja 34 sklenjenih kolektivnih pogodb, 23 ustanovljenih pokrajinskih sindikatov, 17 občinskih sindikatov, 270 članov vodstvenih sindikalnih svetov ter 4200 organiziranih članov. Nato je govoril o številu članov ter izjavil:

4200 organiziranih delavcev ni veliko, če pomislimo, da Zveza predstavlja okrog 50.000 delavcev, od katerih je 25.676 redno včlanjenih v ustanovah za socialno zavarovanje. A tudi niso maloštevilni, če pomislimo na politično-vojaški položaj pokrajine, izločitev poljedelskih delavcev od ugodnosti socialnega in neugodnostnega obveznega zavarovanja, še bolj pa, če pomislimo, da so bili ti uspehi doseženi brez organizatornega ključa namestive, ki ostane še vedno v kompetenci izven socialnega in gospodarskega delovanja pri Borzi dela.

Potem ko je obrazložil svoje stališče do zgoraj navedenih vprašanj, se je predsednik zadržal ob nekaterih vprašanih posebnih važnosti za organizacijo poljedelskih delavcev, vprašanih, ki jih bodo proučile in kolikor bo možno, rešile kompetentne oblasti, zlasti pa ob vprašanju, da se pritegnejo tej kategoriji tudi podporno zavarovalni pogoji. Nato je govoril o drugih odsekih, ki jih nadzoruje, ter rekel: »Po drugih odsekih uspehi, ki so bili doseženi in zagotovljeni delavcem s pomočjo kolektivnih pogodb, dovolj dokazujejo učinkovitost sindikalnih organizacij, ki jih Vi zahtevate in razvijate v prid slovenskim delavcem. Niso bile zagotovljene samo pravične plače in nagrade, temveč tudi ustanove čisto italijansko-sindikalnega poretka, kakor dopusti in nagrade.

In to so ugodnosti, ki jih je treba pripisati blagodejnemu socialnemu in kulturnemu vplivu italijanskega življenja, ki se je premostilo v te kraje; ugodnosti, ki so jasne in razvidne vsem delavcem dobre volje, ki hočejo imeti od napa svojega dela dohodek za pošteno življenje. Delovanje nesramnih in zaslepljenih ljudi, ki se dajo slepiti od tuja, ne more na noben način zadevati slovenskih delavcev, ki so vpisani v naše sindikalne organizacije.

Vsak slovenski delavec ve, da bi se mogla Italija tudi ne brigati za razvoj v teh krajih in prid slovenskemu ljudstvu ter za njegovo socialno ureditev.

Zadržanje uporniške manjšine, ki jo plačujejo sovražne sile, bi ji moglo dati obširno možnost in opravičilo tudi pred kulturnim svetom. Kljub temu tega ni storila; to se je zgodilo, kakor mi vsi mislimo, Ekscelenca, predvsem zaradi vsega visokega razumevanja. Zaradi tega so vam slovenski delavci iskreno hvaležni in vas prosijo, da izrazite Duceju, ki ste njega tako zvest tolačaj, njih hvaležno priznanje, kakor tudi izrazite njihove globoke vdčnosti, suverenosti nove povečane Italijanske Domovine.

Za tovarišem Dal Prajem je podal svoje poročilo predsednik Zveze dr. Branko Alujevič. Opisal je pretek ljubljanske organizacije ter prikazal zaporedni razvoj organizacije same ter njeno sedanjo zmoglost v teh besedah:

Sindikalna delavnost prihaja od izraza predvsem pri zaščiti kolektivnih in individualnih koristi delavcev. To delovanje, ki ga navduhujejo načela delovne zakonodaje v Kraljevini, teži v okviru starih še veljavnih zakonov v uveljavljanju discipline, kar se tiče kolektivnih delovnih odnosov v skladu z gospodarskimi koristmi ter v razmerju s potrebami in s zmoglostjo proizvodnje v pokrajini. Delo, ki ga je Zveza razvila na tem področju, je bilo do sedaj sledeče:

Odseki	Predlogi za sklenitev kol. pogodb	Sklenjene kol. pog.	Popolne pogodbe	Meddel. dogovor	Arbitražna razsodba
Industrija	37	20	1	—	3
Poljedelstvo	8	—	—	—	—
Trgovina	3	2	1	—	—
Zavarovanje	3	—	3	—	—
Skupaj	48	22	12	3	3

Razne kategorije še niso uravnane od kolektivnih pogodb; ali niso še stavljeni odgovarjajoči predlogi, ali pa predlogi še niso zbrani. Nekateri pogodbe se morajo predložiti reviziji, da se spravi v sklad z razmerami, kakor tudi z načeli o dopustu itd.

Na tem področju je Zveza vedno bedela nad zakonitimi koristmi delavcev, a vsakega tudi upoštevala predloge in opazke od nasprotne strani, če so bile in v kolikor so bile take, da so zagotavljale skladnost plače življenjskim potrebam, zmoglostjo proizvodnje ter sadovom dela (Carta del lavoro, dich. XII). Pri svojem prizadevanju, da se izenačijo mezdni pogoji pri različnih kategorijah, je bila Zveza delavcev vedno podprta od Pokrajinske zveze delodajalcev. Lahko celo upamo, da bodo kmalu zastali zadnji ostanke razrednega trenja.

Zvezino prizadevanje se je moglo ugotoviti tudi v pokrajinski zakonodaji. Sindikalni voditelji in funkcionarji so nudili svoje sodelovanje pri prilagojevanju zakonov novim potrebam v želji, da olajšajo normalizacijo dela, socialnega skrbstva itd. V Zvezinih uradih in odsekih je 90 nameščenec ter 7 oseb za čiščenje pisarn in za varstvo zbornice. Osební stroški v letu 1942. znašajo lir 685.757.95. V tem letu je umrl eden nameščenec, dve nameščenci sta odpovedali službeno pogodbo. Javna knjižnica ima 24.731 knjig. V l. 1942. je bilo posojenih za branje 94.774 knjig (ekoraj vse večkrat). Število bralcev gre do 37.786 ob 12.636 vpisanih članov. Med bralci je pripadalo 22.194 delovnim slojem, in to 6553 delavcem in nameščencem, ki so vpisani člani knjižnice.

Delavska menza, ki jo vodi posebna komisija, je v letu 1942 razdelila 131.536 zakusk, v skupni vrednosti 527.146.91 lir; torej vsaka zakuska povprečno 4 lire. V kuhinji je nameščenih 17 oseb, žigar stroški znašajo letno 96.777.80 lir.

Finančni obračun Zveze (brez delavske menze) za leto 1941 je bil zaključen s primanjkljajem 167.900.14 lir; ta primanjkljaj gre v prvi vrsti na račun nakupa zemljišča v Ljubljani (123.648 lir) ter drugih izrednih stroškov (46.334.52 lir). V letu 1942 so Zveza in njeni odseki dosegli prebitke 180.000 lir ter so na ta način lahko zadostili potrebam brez posojila ali prodaje nepremičnin. Natančne številke za preteklo leto bodo znane, brž po prejemu prispevkov, ki jih plačujejo ustanove za bolezensko zavarovanje.

Sindikalna članarina je obvezna ter znaša: 0,5% za Zvezo ter 0,2% za odseke in sindikate. Procent se računa na podlagi zavarovane plače, ki je nižja od dejanskih plač. Člani plačajo pri vpisu eno liro za izkaznico.

Delovanje Zveze je na vseh področjih odgovarjalo zahtevam položaja. Lahko rečemo, da smo storili vse, kar je možno, da bi olajšali delovne pogoje ter izboljšali gospodarsko stanje ter ga prilagodili ne bñš lahkim razmeram.

Zaščita delavcev ni mogla doseči vseh stavljenih si ciljev, toda to predvsem zaradi gospodarskih, socialnih in političnih okoliščin, ki presegajo možnost in delovno področje organizacije.

Naše delo ni popolno. V mnogih točkah smo še daleč od samega začetka. Upamo pa, Ekscelenca, da bomo z Vašo podporo mogli doseči velik del sindikalnih in ekonomskih ciljev.

Za sedaj smatramo, da so potrebni naslednji ukrepi:

1. poglobiti organizacijo za vse kategorije, da lahko bolje poznamo in ščitimo njihove koristi;
2. disciplinirati kolektivne odnose vseh kategorij, ki se dajo sindikalno urediti, izločiti neskladje med mezdnimi tarifami ter med plačami in življenjskimi potrebami;
3. olajšati normalizacijo gospodarskega življenja v pokrajini ter podrobno izpeljavo restriktivnih ukrepov, ki se še izvajajo;
4. doseči izpolnitev socialnega zavarovanja, družinskih dokladov itd., zlasti pri kategorijah, ki tega še nimajo;
5. iti na roko prehranjevalnim zahtevam ročnih delavcev ter ščititi njih fizično integriteto, a nikakor zmanjšati njih delovno sposobnost;
6. obnoviti ustanovo gospodarskih zaupnikov za strokovno zaščito ter dati sindikalnim organizacijam možnost, da skrbijo za imenovanje omenjenih organov;
7. nuditi odsekom vso potrebno podporo pri njihovem delovanju;

Ob zaključku svojega poročila je dr. Alujevič izrazil zahvalo delavcem Ljubljanske pokrajine Visokemu komisarju za njegovo trajno dobrohotno zanimanje, ki ga vedno posveča delavskemu stanu. Nato so prebrali svoja poročila predsedniki odsekov industrije, poljedelstva, delavstva, trgovinskega delavstva in delavstva pri zavarovalnih in kreditnih zavodih. Izbrano poročilo iz teh poročil bomo objavili prihodnje dni.

Visoki komisar je najprej podčrtal, kako trdnost vezi dokazuje obsežnost in važnost razvitega dela strokovne organizacije in je izrekel svojo zahvalo strokovnjaku pri zvezi, strokovnjakom pri odsekih, predsedniku zveze in vsem tistim, ki so sodelovali pri pospeševanju strokovne organizacije v novi pokrajini.

Ekscelenca Grazioli se je ob tej priliki spomnil prvega strokovnjaka narodnega svetnika Vagliana in mu poslal tovariški pozdrav, ko se sedaj vskljuje v Rusiji in tovarišu Gennariu. Visoki komisar je podčrtal svoje zadovoljstvo nad neposrednim stikom z delavci, za katere se režim zlasti zanima in pri tem opozoril na delavski lik Duceja in na njegovo globoko človeško zanimanje in razumevanje za vse skrbi in težke potrebe delavstva.

Potem, ko so bila prebrana poročila, je ugotovil, da je dnevna izkušnja omogočila delavcem Ljubljanske pokrajine spoznati in vrednotiti v celoti fašistični korporativni sistem in kako se vkljub vsem težavam danes morajo sklepati obračuni o razvidnem delu, to se pa zlasti lahko vidi pri delu, ki so ga opravila razsodišča in v zvezi s številnimi sklenjenimi pogodbami. To je dejstvo, ki nudi občutje soglasja, ki ureja zveze med delavskimi organizacijami in organizacijami delavcev.

Nato je Visoki komisar pojasnil točno nazarje, ko je odgovarjal na razne omenbe o mezdni poročili, da ničemer ne koristijo povišanja mezd, če se obenem zvišujejo življenjski stroški. V zvezi s cenami je opozoril na nedavne ukrepe, ki določajo ceno glavnih življenjskih potrebščin in je opozoril na prilike teh cen s cenami v ostalih italijanskih pokrajinah.

Visoki komisar je govoril o tej zadevi in je poudaril velik pomen, ki ga ima v tem oziru nadzorstvo nad cenami, da bi pa to doseglo popoln učinek, je potrebno sodelovanje množice potrošnikov, ki morajo podpirati oblast v njenem boju proti črni borzi. Ni izključil, potem ko je pojasnil nazarje, da morajo biti zvišane mezde, ampak cene morajo biti znižane, da bi se preuredile mezde, toda to bo le izjema, ki se bo zvedla, da se po pravi preteklo neravnotežje.

O zavarovanju za kmetijsko delavstvo in o družinskih dokladah za tovrstno delavstvo, je Eksc. Grazioli navzočim pojasnil težave in pojasnil bodoče delo, ki naj zasluženemu stanu delavstva prizna tisto, kar si tako pravično želi, da bi bilo tako prilicno ostalim delavcem v drugih italijanskih pokrajinah.

Visoki komisar se je tudi dotaknil drugega zelo zanimivega poglavja, in sicer kuhinji po podjetjih, ki jih bo še nadalje podpiral, da bi bile kos delavskim potrebam, pri tem pa ne bi bil prekršen duh, određen glede življenjskih potrebščin. Tudi na tem polju se naj doseže stopnja, ki so jo dosegli v drugih italijanskih industrijskih središčih.

Pri proučevanju poročila dr. Alujeviča je Eksc. Grazioli poleg drugih važnih točk čestital k delavnosti knjižnice, ki dokazuje zanimanje delavcev za duhovne proizvode in je sporočil predsedniku, da je nakazal delež 10.000 lir za nakup novih knjig.

Pri proučevanju drugih poročil se je ustavil tudi pri poročilih trgovskega odseka in odredil, da bi se pristojne osebnosti zveze spravile v stik z oblastmi, da bi se določilo, da nameščenci trgovskih podjetij, ki so bila zaprta po odredbah javne varnosti, prejemajo v redu svoje blago.

Nato se je dotaknil nekaterih predlogov socialnega skrbstva, ki jih je stavila delavska industrijska organizacija. Visoki komisar je podčrtal obsežnost socialnega skrbstva v novi pokrajini, ki dela po enotnem načrtu in preprečuje krivice in zapravljanja, ki ga preveliko število slabo organiziranih družb mora usodno povzročiti s posledicami krivice in nerada.

Nato je proučeval poseben položaj v pokrajini. Eksc. Grazioli je opozoril, da omejitve niso naložile oblasti brez razloga samo iz želje, da bi omejile svobodo prebivalstva, pač pa je bilo prebivalstvo, ali pa še bolj, en del tega prebivalstva, tisto, ki je hotelo. Dejansko v prvih fašističnih zasedbah te odredbe ni bilo in so prišle šele tedaj, ko so izvršeni zločini te odredbe izšli. Nato se je dotaknil ublažitve teh omejitev, ki jih oblasti sedaj izvajajo, druge pa so še v proučevanju. Eksc. Grazioli je opozoril navzoče, da naj

Odbor Zveze javnih nameščenec pri Vis. komisarju

Včeraj jutraj je Visoki komisar v navzočnosti izvedenca dr. Fiaccavento sprejel v vladni palači predsednika in odbor Zveze javnih nameščenec Ljubljanske pokrajine.

Izvedenec je na kratko pozdravil navzoče, narkar je predsednik Zveze dr. Hubad naslovil na Visokega komisarja topli pozdrav v imenu Zvezinega članstva ter mu izrazil hvaležnost za proučevanje raznih vprašanj, ki zadevajo državne in druge javne uradnike v Pokrajini.

Nato je podal poročilo o delovanju Zveze od njene ustanovitve do danes. Poudaril je, da je bilo v novo Zvezo fuzioniranih kar 24 društev in da število članstva znaša danes 5176.

Dr. Hubad je nato prikazal naklonjenost Fašistične vlade do državnih in drugih javnih uradnikov v Pokrajini. Opozoril je nato na upravni položaj ter na nekatera vprašanja, ki se nanašajo na pokrajino in na gospodarsko plat družin onih nameščenec, ki so policijsko prizadeti ter tolačil

trdno voljo po lojalnem sodelovanju, ki navduhuje vse Zvezine člane tr jih žene h hvaležnosti do Italije.

Potem je povzel besedo Eksc. Grazioli, ki je podal zaključen pregled gospodarskega položaja v Pokrajini od dne okupacije pa do danes, pokazal pomen ukrepov ter potrebo, da se ustvari pravično ravnovesje med plačami ter med potrebami preživljanja ter pri tem proučil na najbolj vester način, zakaj se cene najnujnejših življenjskih potrebščin niso neupravičeno zvišale.

Nato je sporočil, da se vprašanje pokojnin že proučuje pri centralnih oblasteh.

Visoki komisar je nato izrazil, da je prepričan o volji za sodelovanje, ki navduhuje uradništvo ter opozoril, da bodo oblastni ukrepi v skladu z lojalnim zadržanjem slovenskega prebivalstva.

Nato je Visoki komisar dal predsedniku na razpolago 20.000 lir za pomoč najbolj potrebnim članom.

Delitev racioniranih živil v februarju

Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino sporoča:

Meseca februarja 1943-XXI bodo dobili potrošniki sledeča racionirana živila:

1. Na navadno živilsko nakaznico (za vse potrošnike): dnevno 150 gr kruha ali 130 gr krušne moke ali 225 gr koruzne moke; za ves mesec pa: 1800 gr riža, 200 gr testenin, 500 gr sladkorja, 100 gr svinjskih maščob, 200 gr masla, 1 del olja, 100 gr mila, 200 gr fižola na odrezek A (samo na ljubljanske živilske nakaznice, izzeti so zalagarji), 600 gr soli na odrezek B.

2. Na dodatno živilsko nakaznico SD I (za ročne delavce): dnevno 150 gr kruha ali 130 gr krušne moke ali 225 gr koruzne moke.

3. Na dodatno živilsko nakaznico SD I+II (za težke delavce): skupno: dnevno 250 gr kruha ali 217 gr krušne moke ali 875 gr koruzne moke; za ves mesec pa 500 gr riža in 100 gr testenin.

4. Na dodatno živilsko nakaznico SD I+II+III (za najtežje delavce): skupno: dnevno 350 gr kruha

ali 300 gr krušne moke ali 525 gr koruzne moke; za ves mesec pa 500 gr riža in 100 gr testenin.

5. Na dodatno živilsko nakaznico GM a (za otroke do 3 let): 900 gr riža, 100 gr testenin, 500 gr sladkorja, 750 gr marmelade na odrezek >7C.

6. Na dodatno nakaznico GM b (za otroke od 3 do 9 let): 100 gr sladkorja, 1000 gr marmelade na odrezek >20C.

7. Na dodatno nakaznico GM c (za mladino od 9 do 18 let): 100 gr sladkorja, 1000 gr marmelade na odrezek >VIIc; dnevno 50 gr kruha ali 42 gr krušne moke ali 75 gr koruzne moke.

8. Na dodatno bolniško nakaznico za kruh: dnevno 100 gr kruha ali 83 gr krušne moke ali 150 gr koruzne moke.

Razdeljevanje marmelade

Prehranjevalni zavod obvešča potrošnike, naj dvignejo marmelado za mladino od 8 do 18 let pri svojih trgovcih v smislu dne 22. decembra objavljenih navodil.

Dodatne živilske nakaznice za delavce

Ljubljanski mestni preskrbovalni urad opozarja delodajalce v ljubljanski občini, da morajo prijaviti za mesec februar in nadalje do 5. vsakega meseca pri težkih in najtežjih delih zaposlene delavce preskrbovalnemu uradu tistega kraja, kjer delavci dobivajo navadne živilske nakaznice. Samo o pravem času naznanjeni delavci bodo lahko dobili celo dodatno nakaznico, med tem ko bodo pozneje (do 20. v mesecu) prijavljeni delavci dobili samo odrezke dodatne nakaznice od dneva prijave dalje.

Obrazce za prijavo je založil Prevod ter jih delodajalec lahko dobe pri pristojnem preskrbovalnem uradu po 2 liri. Vse tri obrazce naj delodajalec izpolni natanko tako, kakor zahtevajo navodila na obrazcu, podpišejo pa naj ob vložitvi prijave samo obrazce, označene s I in II, a obrazce s III naj podpišejo šele tedaj, ko bodo dobljene nakaznice izročili delavcem. V obrazce III naj delodajalec zapišejo v za to določene rubrike številke delavčevih navadnih živilskih nakaznic in številke dodatnih nakaznic. Te obrazce morajo delodajalec vrniti uradu takoj po razdelitvi nakaznic.

Delodajalec tudi opozarjamo, naj v prijavi navedejo natančno podatke, posebno natanko naj pa označijo stanovanje, da se s tem izognejo nepotrebnim reklamacijam in zamudi časa.

Razpored razdelitve dodatnih nakaznic za mesec februar bo o pravem času objavljen v časnikih.

Obenem obveščamo delodajalce, ki zaposlujejo delavce, katerih bivališče je v drugih občinah, da bodo dobili dodatne nakaznice tudi za te delavce pri ljubljanskem mestnem preskrbovalnem uradu, pač pa morajo prijavo za te delavce vložiti pri pristojni občini, torej pri oni, kjer delavci dobivajo svoje navadne živilske nakaznice.

Razglas o proračunu mestne občine ljubljanske za l. 1943

Z odločbo Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino, št. 233-Gab. z dne 18. januarja 1943-XXI, so bili odobreni proračuni mestne občine ljubljanske za leto 1943-XXI-XXII, in sicer:

- a) proračun mest. administracije z 42.956.223 lirami izdatkov in prav toliko dohodkov;
- b) proračun mestnih podjetij s 37.728.073 lirami izdatkov in prav toliko dohodkov;
- c) proračun specialnih fondov in posebnih občinskih ustanov s 4.065.283 lirami izdatkov in prav toliko dohodkov.

Z isto odločbo je bil potrjen in odobren tudi naslednji Pravidnik o izvrševanju proračuna mestne občine ljubljanske za proračunska leta 1943-XXI-XXII, s proračunskimi določbami v členih 1. do 20., z določbami glede občinskih davčev v členih 21. do 60. in s končnimi določbami v členih 61. in 62.

Sprememba železniškega voznega reda

V noči od 1. na 2. februarja bosta ukinjena vlak CO, ki odhaja iz Triesteja ob 4 in prihaja v Ljubljano ob 7.25 in vlak OC, ki odhaja iz Ljubljane ob 20.40 ter prihaja v Trieste ob 0.05. Njuno službo prevzema vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 7.45 in 7.08, ki odhaja iz Triesteja ob 10.40.

Iz hrvatskega gospodarstva

Novo delniško družbo na Hrvaškem. V Zagrebu je bila ustanovljena Splošna prometna družba za izvoz in uvoz z glavnico 2 milij. kun. Nadalje je bila v Zagrebu ustanovljena Jadranska d. d. za izdelovanje tehničnih in medicinskih rib-jih olj z glavnico 1.4 milij. kun. Družbo je ustanovila Trgovska in industrijska banka, d. d. v Zagrebu.

Hrvatsko-bolgarska pogodba. Za dobo od 1. oktobra 1942 do 1. oktobra 1943 niso v novem hrvatsko-bolgarskem sporazumu zvišani kontingenti. Povečanje blagovne izmenjave bo šlo kompenzacijskim putem. Hrvatska bo dobavljala Bolgariji predvsem kemične proizvode, les in konje, dočim bo Bolgarija izvažala na Hrvatsko bombaž, svilo in hrana.

Rudarska proizvodnja na Hrvaškem je znašala v prvi polovici lanskega leta: rjavi premog 770.000 ton, lignit 390.000, železna ruda 56.000, manganova ruda 100, kromova ruda 26, boksit 86.000 ton, nadalje je znašala topilniška proizvodnja: surovo železo 24.000, svince 28.000, briketi iz rjavega premoga 850, sol 28.000 ton in zemeljski plin 720.000 kub. metrov.

Sprememba omejitve porabe električnega toka

Zaradi prevelike večerne zimske obtežitve je ljubljanska mestna elektrarna sredi decembra morala omejiti porabo električnega toka z naročilom vsem strankam, naj z motorji od 16.15 do 19 ne obratujejo in med tem časom nima jo priključenih kakršnih koli grelicev, rešojev in kuhalnikov, električnih peč in štedilnikov. Zaradi daljšega dneva je pa sedaj ta omejitev skršena na čas od 17. do 19. Z vsi resnostjo spet opominjamo vse odjemalce, naj med 18 in 19 nikakor ne obratujejo z motorji ter nimajo priključenih kakršnih koli grelicev ali rešojev, električnih peč in štedilnikov. Čim najbolj naj varčujejo z električnim tokom in vestno upoštevajo to naročilo, ker bi Ljubljana drugače lahko ostala popolnoma brez elektrike. Ponavljamo, da javni organi izvajanje tega naročila strogo nadzorujejo ter bo vsak prestopke kaznovan.

tolačijo delavcem, da naj se novi ukrepi ne tolačijo napačno kot znaki slabosti, ker bi prebivalstvo bilo potem še huje razočarano.

Potrebno je, da si prebivalstvo dobro zapomni, da bo odgovor na vsak zločin in na vsako dejanje proti zakonu še hušji in vedno hušji. Opozoril je na nedavni zločin komunističnih banditov proti nedolžni osebi in temu zločinu je nato sledila ustrelitev šestih komunistov. Zatrtil je kar najbolj jasno, da bodo vsak novi zločin plačali voditelji, ki so v rokah oblasti.

Samo tisti, ki se dobro obnašajo in s svojim mirnim delom doprinašajo k blagru pokrajine, lahko računajo na podporo oblasti, kdor pa dela zločin, bo drago poplačal škodo, ki jo dela skupnosti. Nato se je povrnil na predmet poročil, Visoki komisar je podelil svetu zveze svoja navodila za delo v bodočnosti in potem, ko je naročil navzočim, da naj ponese njegov pozdrav in njegove čestitke vpisanim članom, se je spomnil — medtem ko so navzoči vstali — padlih delavcev, ki so postali žrtve komunističnega sovraštva.

Zbor se je zaključil s pozdravom Kralju in Duceju.

Novomeščani za restavracijo kapiteljske cerkve

Nabiralna akcija za restavracijo kapiteljske cerkve je dosegla lepe in nad vse zadovoljive uspehe. Sicer nabiranje se ni končalo, vendar je kljub temu že sedaj nabranega okoli 15.000 lir denarja. To je krasen znak darežljivosti Novomeščanov, je pa tudi znamenje, da so Novomeščani pravilno razumeli prošnjo svojega župnika in prošta, ob enem pa tudi svetlo znamenje, da vedo visoko ceniti svoje kulturne spomenike in jim za njih popravilo res ni nobena žrtev prevelika. V tem oziru so današnji Novomeščani podobni svojim prednikom, ki so pred 500 leti gradili svojo cerkev. Darežljivost Novomeščanov je to pot res presenetljiva in bomo na tem mestu kasneje objavili imena in vsoto darovalcev. Mnogi razumni darovalci so potrebo po restavraciji cerkve že davno uvideli, in gospodom, ki po mestu pobirajo, o tem govorijo, tako, da se je čuditi, kako ljudje stvar razumevajo in so zanj zavzeti. Pri vsem tem je edinstven slučaj, ko je nekdo omenil, da tega pravila ni bilo treba, češ, da bi cerkev kljub temu še dolgo stala, kar izgubi in sploh v poštev ne pride. Stal vsak pameten človek ve, da je treba začeti hišo popravljati takrat, ko je škoda še manjša, sicer gre lahko vse po zlu. — Kot je že sedaj videti, bo ta nabiralna akcija rodila res lepe uspehe, in bo možno že kmalu spomladati pričeti z nadaljevanjem dela. Tako se bo še letos pričela graditi nujno potrebna škarp za cerkvijo in vzdolž kanoniškega vrta. V kotanjo, ki bo pri tem nastala, bo zavravana vsa odvisna zemlja, ki je sedaj nakopičena za cerkvijo. Nadaljevala se bodo tudi dela v kripti: odstraniti bo treba še ves odvisni

omet s sten in stropa, podstaviti enega izmed osmerih stebrov z materialom, iz katerega so ostali stebri, to je iz velike dvakrat žgane opeke. Sedaj je namreč ta stebel podstavljen s kamnom, kar je znak, da se je nekdo na nam nerazumljiv način podrl. V predprostoru kripe oz. v sedanji vhodni veži bodo odkrita do sedaj zazidana prava izhodna vrata in bo vsaj delno urejen lapidarij. Ometavanje sten in stropa bo tudi urejeno prej ali slej, seveda šele takrat, ko bo ves prostor res popolnoma presušen, nakar bo vsa kripta urejena tako, da bo zopet lahko izročena bogoslužju. Po vsem tem pa pride na vrsto notranjščina cerkve, v prvi vrsti seveda prezbiterij, ki že kar kriči po restavraciji. In ker poseduje naša častitljiva cerkev izredno dragoceno in umetnino, to je sliko svetega Miklavža v glavnem oltarju, bo treba nekoč misliti na nov veliki oltar. Sedanja, novogotska, pa prav nič ne lepa, ne umetniška lesena stena, ki naj bi tvorila danes veliki oltar, ki pa je kaj slab, da ne rečemo naravnost zanikr okvir taki umetnini, kot je slika sv. Miklavža, bo morala prej ali slej iz cerkve izginiti. Sedanja oltar bo moral pač nadomestiti oltar, ki bo že po sebi umetnina, ki ne bo kot današnji zakrival vseh najlepših delov cerkvene gotične arhitekture, in ki bo obenem res odlično, dostojen in dragocen okvir dragoceni sliki, v katerem šele bo ta umetnina prišla do izraza in prave veljave. In ko bo urejena, potem se razširjajo cerkve in zlasti še velikega oltarja posebej, bodo tudi laiki, ki se na umetnine ne razumejo, lahko videli to dragocenost in umetnino, ter jo поблиže spoznavali.

Nekaj lepih knjig

V »Slovenčev« knjižnici bodo v februarju izšle naslednje knjige, na katere naše bralce že sedaj opozarjamo:

Dne 1. februarja:

Jindřich Šimon Baar: Golobček.

Baar, rojen v Klenči na Sumavi (1869—1925) je znamenit češki pripovednik. S svojimi številnimi romani in povesti je poleg Božene Němcove in Jiraska največji pesnik Chodov, svojevrstnih prevajalec jugozahodne Češke s svojimi posebnimi običaji iz davne starine. Baarovo pisateljsko delo, s katerim se je že zelo zgodaj začel uveljavljati, razpade prav za prav na dva velika cikla: na povesti iz duhovniškega in na povesti iz kmečkega življenja. In v obeh je resnični mojster in umetnik ter spada med najbolj brane češke ljudske pisatelje. V svojih povestih iz kmečkega življenja je dal odlična dela, s katerimi se češka književnost upravičeno ponaša in ki bodo ostale kot najvernejša podoba njegovega rodnega kraja (Za kravico, Zadnja pravda, Jan Cimbura itd.). Prav tako, če ne še bolj, pa je znan tudi s svojimi duhovniškimi romani. Sam duhovnik in bogonarjen umetnik je z njimi prvi v češki književnosti dal resnično in pravilno sliko češkega podeželskega duhovništva. Sem spadajo Križev pot, Farovška kuharica, Pater Kodylek in drugi. Najmočnejši in najlepši pa je nedvomno roman Golobček (Holoubek), ki bo sedaj izšel v slovenskem prevodu. Z njim je hotel Baar podati celotno podobo duhovnika z vsemi trpkimi in srečnimi trenutki, ki mu jih daje njegovo življenje od povelja in delo za blagor ljudstva. Zgodba o Golobčku, pisana v krasnem in priprostem slogu, hkrati pa vsa človeško topla in pretresljiva, bo go-

tovo našla velik in hvaležen krog bralcev. Obenem pa je to že četrti — in najboljši prevod Baara v slovenščino. (Doselej so bili izšli: Križev pot, Zadnja pravda in Farovška kuharica.)

Dne 10. februarja:

Nikolaj Gogolj: Ukrajinske povesti.

Nikolaj Gogolj (1809—1852) poleg Dostojevskega in Tolstoja največje ruskega klasika, poznano doselej po Mrtvih dušah in Taras Bulbi. Nekatere krajše stvari so izhajale tudi v listih. Skrite pa so nam ostale njegove krasne ukrajinske povesti, nekaj najlepših, kar je ta veliki ruski umetnik napisal. In tudi nekaj prav posebnega. Gogolj, Ukrajinec, je tako rekoč dal z njimi dušo ukrajinskega človeka in ukrajinske zemlje. Da, tudi zemlje, ki jo iz davnine oživljajo gozdni duhovi, vile, čarovnice in vampirji. Vsa ta skrivnostna bitja žive tam po skrivnostnih in zakletih krajih, zmerom vidna in navzoča preprosto in globokemu prebivalcu Ukrajine, tako tesno povezane s svojo zemljo in njenimi pravičnimi čarji. Vse to je znal Gogolj opisati s svojimi čarodejnimi peresom; vse svoje zgodbe je vokviril s prekrasnimi opisi bajnih ukrajinskih noči, tajinstvenega Dona, strahotnih prividov in s folklornimi posebnostmi »majke Ukrajine«. Ukrajinske povesti, v lepem prevodu Franca Terseglava, bodo gotovo najbolj čilane v letošnjem letniku Slovenčev knjižnice, hkrati pa važen prispevek naši prevodni književnosti.

Dne 20. februarja:

Antonio Fogazzaro: Pesnikova skrivnost.

Italijanska književnost 19. stoletja je dala Evropi dve bleščeči imeni: Manzoni in Fogazzaro. Če Fogazzaro (1842—1911) nima epične širine velikega Manzonia, ki je s svojim romanom Zaročnica ustvaril največje in najpomembnejše delo italijanske proze, je vendar napisal nekaj odličnih del, ki ga bodo za dolgo preživela in ki so prav tako v čast italijanski književnosti. Naj omenim Mali etari svet, Mali sodobni svet, Daniela Cortia in Malombro (ki izhaja v »Slovenču« pod naslovom Palača ob jezeru). Z njimi je dal barvito in polno sliko Gornje Italije proti koncu 19. stoletja, z vsemi borbami in trenji za osvoboditev in prepoved Italije. Neznani pa je bil pri nas po svojem, morda najlepšem, vsekakor pa najintimnejšem in najbolj umetniškem romanu Pesnikova skrivnost (Il mistero della poeta), nekakšno svojo avtobiografijo. Ze naslov sam je prikopen. Pesniki imajo svoje

† Franjo Radovan

V tem tednu je v splošni bolnici po daljši zavrtni bolezni za vedno zapustil svojo družino in številne prijatelje in znance splošno znani ljubljanski dentista g. Franjo Radovan.

Pokojni se je rodil leta 1886. v Ljubljani, in sicer v Koldovški ulici, tam kjer stoji sedaj hotel »Štrukelj«.

Celih 28 let je vzorno vodil svoj lastni zobni atelje, ter si s svojo pridnostjo, sposobnostjo in izredno vpludnostjo pridobil upravičen sloves in mnogo hvaležnih obiskovalcev. Bil je več let predsednik deželne zadruge koncesioniranih zobotekhnov in kot tak kljub obilnem delu v svojem ateljeju vedno bil svojim stanovalcem tovarišem na razpolago z navet, pa tudi dejansko je pomagal, kjer je bilo potrebno. V zasebnem življenju pa je bil pokojni vzor dobrega katoliškega moža. Z njegovo zvesto družico sta imela v zakonu več otrok, od katerih je najstarejša hčerka, Bogomira, zoboteknica, ki mu je že celo desetletje pridno pomagala v ateljeju.

Kakor je bilo lepo vseokoli njegovo življenje, tako je bila tudi njegova smrt, katero je Bogu vdan pričakoval. Lahka mu bodi domača gruda; družini in sorodnikom pa naše iskreno sožalje!

Sobotni živilski trg

Ljubljana, 30. januarja.

Ob jasnem vremenu in zmernem mrazu je danes zavalovilo skromno tržno življenje pred Vodnikovim spomenikom. Stalni branjevalci so v eni vrsti v večjem številu, kakor druge dneve v tednu, ko je bilo manj prometa, ponujali in dobro prodajali endivijo, uvoženo iz Gorizije, dalje lepo in zdravo cvetačo, ki je mnogim Ljubljančanom postala priljubljena jed, ker jo lahko pripravimo na preprost, a tudi na kuhinjsko umetniji način, za tem so ti branjevalci, kakor tudi oni ob drugih straneh, imeli na izbiro mnogo pomaranč.

Za vrsto teh branjevalcev so bile postavljene klopi v treh vrstah, na katerih so se zvrstile nekatere Trnovčanke in druge prodajalke, ki so nekatere zelenjavo tudi danes, skrbno zavijale v vreče in tople volnene čunje. Nekoliko nižje na drugem zelenjadnem otoku so se ustavile razne prodajalke iz Trnovega in Krakovega z desetimi cizami, na katerih so imele vse kuhinjske potrebščine v večji izbiri. Pri neki prodajalci se je napravila dolga vrsta žensk, ki so vse skušale dobiti kak kilogramček lepega in očistenega motovilca. Zena ga je imela skrbno zavitega. Vsega je hitro prodala. V dober kup je šla rumena koleraba, slabše pa zelena. Sladka repca je bila v večji količini naprodaj. Tudi pese je bilo mnogo. Redek je bil rdeči radik, ki ga nekateri zelo čislajo, ker je zelo priporočljiv za čiščenje krvi. Življenje na trgu je trajalo dobri dve uri, kajti gospodinje so hotele kupovat s svojimi mesečnimi prihranki le najpotrebnejše blago, ko jim je drugače že izčrpan redni kuhinjski proračun. Drugače tržna kronika ne zaznazuje nikakih novosti in zanimivosti. Bil je pač trg še med kupi snega.

Mučeniška smrt vzornega fanta

Skromen je bil njegov rojstni dom, kjer je 6. okt. 1911. leta zagledal luč sveta. A globoko krščanski duh je preveval Tonetovo mater, ki je kljub moževi prerani smrti res odlično vzgojila vso svojo družino. Tihi in osamljeni Potovrh tam na meji prostrane šmihelske fare je onemel, saj je izgubil svojega najboljšega — Zontovega Toneta. Najvplivnejši je bil, vedel je, zakaj se bori proti komu-

nizmu, zato je moral pasti.

Ze davno je bil od partizanov obojen na smrt. Dvakrat se jim je pravočasno umaknil. V petek, 18. decembra 1942 ob 8 zvečer so zločinski postave obkrožile hišo, iz katere je donel žalostni del svetega rožnega venca. Vsa družina je klečala in se v skupni molitvi za spreobrnjenje grešnega ljudstva zaupno zatekala k Bogu. Vstopil je partizanski komandant Paderšič s štirimi tovariši, ki so Toneta zvezali in vrgli na tla. Privlekel se je še do jokajoče matere, jo objel okrog vratu in zajokal kot otrok. Surovo so ga potiskali proti vratom, potem ko so ga odtrgali od nje. Se enkrat se jim je iztrgal ter prijel mater za roke. Tedaj so oba skupaj podrl na tla in ju surovo breali, kamor je padlo. Ko sta vstala, so Toneta vrgli na dvorišče, kjer je še zaklical: »Mama moja, pojdi te z menoj, jaz ne morem iti od vas!« Stal je zastržen v blatu od 8 do 11 ure ponoči, brez sukniča in bos. Medtem so drugi popolnoma izropali vso hišo. Odpeljali so ga v Gabrje, nato čez Gorjance v brigadirski partizanski štab na zasiljanje, to se pravi — v smrt.

Dragi Tone! Za sedmošolcem Ivotom Lahom, Turkom, Mišljaki, Hrovatom, Skedijem in Cilko Šteršičem si šel še Ti! Padel si kot zrel žitni klas ob žetvi, kot bogohotena žrtev sredi odločilnega boja — res junak. Dobri Bog te je gotovo vzel takoj k sebi! Če smemo meriti veličnost človekove ljubezni po žrtvi, potem je bila tvoja ljubezen popolna, saj si padel kot žrtev zanj!

Vera Ti je bila kot vojaška obleka, ki jo nošiš jasno pred očmi vsega sveta in je nikdar iz lagodnosti, koristolovstva ali iz strahu pred ljudmi ne menjaš. Bil si mož vere, ki si sprejemal, kar je bilo združljivo s Tvojo vero, odklanjal, kar se z njo ni skladalo.

Naj ljubi Bog potolaži Tvojo dobro mater! Mi pa, ki smo Te tako ljubili, saj si bil z nami eno, naj Ti zvesto sledimo kot neustrašni, neuklonljivi katoliški borci, če treba tudi v smrti, da izprosimo spreobrnjenje vsem številnim zapeljancem.

Odpeljan in bržkone umorjen je bil tudi Zonta Jernej, Tonetov stric, ker je poln poguma povsod nastopal proti partizanom.

Številne skrivnosti. Kakšno je imel pesnik Fogazzaro, ki ga je tako do dna pretresla in osvojila in ki nam jo je zaupal v junaku svojega svojevrstnega romana? Bila je ljubezen, idealna, globoka in boleča. Ljubezen človeka s pesniško in romantično dušo in prav take miss Yvesove, ki hrepni po pravi oerečujoči ljubezni dekleta, ki je zaradi svoje telesne hibe predana oločnosti in odpovedi.

Prelepi so opisi pokrajini, starega Nürnbergga, slikanje duševnih razpoloženj teh dveh idealnih zaljublencev, njuna poroka o polnoči v stari kapeli in še isto noč smrt mlade neveste. Vse čar ljubezni in romantike diha iz te globoko človeške povesti. Romantike, ki ni nikjer osladna, marveč prelestna in tragično pretresljiva, ovita v čar ljubezni, ki se je za vedno vtisnila v pesnikovo srce kot njegova najgloblja — skrivnost.

S tem svojim romanom se je Fogazzaro dvignil na zavidno umetniško višino. Pesnikova skrivnost bo ostala kot velika pesem o ljubezni, o čisti duhovni ljubezni, ki je visoko nad strastjo in vsa plemenita. To je slika tište ljubezni, po kateri hrepene in bodo hrepene vsa čista zaljubljena srca.

„Fantič, le gori vstan’!...“

Bilo je nekdanj in neke na bojnem polju. V spopadu so se bliskale sablje in so žvižgale svinčence.

»Marija!« je vkrilnil krepak fant, se prljel za prsi in se zgrudil, medtem ko so njegovi tovariši prodirali.

Fant je obležal. Roko je tiščal še vedno na prsi in skozi prste je polzela rdeča kri. Oči so se mu meglele, a vendar je gledal in videl...

Bela cesta se vije ob šumeči rečici in pelje v tiho podgorsko vas. Tam ob strani v bregu je prijazna hiša. Večerno sonce se upira z zadnjimi žarki v okna, vrh tepke poje kos. Na vratih stoji mati in gleda po cesti. Ali čaka njega? Oči si briše. Jokala je. Po njem jo jokala, ki ji je še edini ostan, in ga čaka, a ga še ni. Tako je gledala za njim, ko je odhajal... Z vriskom je odhajal, da ne bi pokazal, kako mu je tesno pri srcu...

Vrnila se je v hišo in se ustavila pred sliko Marijinega srca, ki ga prebada sedmero mečev. Tako je stala tudi takrat, ko je odhajal, in ga priporočala Mariji in ga pokrižala. Vidi jo in še sliši:

»O Marija, varuj ga in spremljaj ga! Ti veš, kako ti je prebodel najhujši meč srce, ko je umrl tvoj božji Sin na križu. Tebi priporočam svojega otroka, daj, da ne bi dočakala meča žalosti, kakršnega si ti...«

Ali se ji ni oglasila Marija?

»Zgodi se božja volja...«

Da, kakor dih je bila njena beseda, a vendar jo je razločno slišal, ko da bi se mu kdo sklonil do ušes in mu šepnil sladko skrivnost...

Nič več ne vidi rojstne hiše in matere v njej pred Marijo s prebodehim srcem, nič več vasi in bele ceste, kakor da je megle zastrla vse. Ali se je vzela iznad rečice in travnikov ob njej, ki čakajo kose? O, kako bi kosa rezala, kako bi padali redovili...

Megla, megla,

In noč.

Tako tiho postaja vse, tako čudno tiho, da bi moral slišati srce, kako bije. Pa je tudi srce tiho, kakor bi obstalo ob pričakovanju nečesa velikega, nepojmljivega...

Ali se je utrnila zvezda, ali vstaja sonce izza gore?

Z levico je šel preko oči in jih pomel.

Gleda, gleda.

Tuje polje se razprostira pred njim daleč, daleč. Prav do sonca. Sonce se bliža. O, saj ni sonce! Ali je mati, ki prihaja? Fant dvigne in širi roke, da bi jo sprejel.

»Mati!« hoče zaklicati, a se ne sliši...

Mati, oblečena v sonce, je prišla k njemu.

Široko je razprl oči in gleda in vidi, da ni mati, da je Marija s prebodehim srcem, ki jo je doma tolikokrat gledal na podobi in ga je mati pred njo zadnjič pokrižala... Lica mu spreleti blažen smehljaj...

Ali se ni sklonila Marija k njemu, ali ga ne kliče?

»Fantič, le gori vstan, greva za Jezusam!...«

Tako milega, tako ljubeznivega glasu ni še nikdar slišal.

Kdo bi pomišljal, kdo bi se ustavljal? Pognal se je sunkoma s tal, razprostrl roke, napravil korak in omahnil s sladkim smehljajem na ustnih...

Preden je zapahnila vrata, je mati postala na pragu. Prav takrat je videla, kako se jo svetlo utrnul zvezda.

»Bog se usmili verne duše, ki se je zdaj ločila...« je vzdihnila in ko se je vrnila v hišo, je pokleknila pred Mater s prebodehim srcem.

Joža Lovrenčič.

PROGRAM

»NAŠE KNJIGE«

za leto 1943

Prvo polletje:

1. Exupéry: VETER, PESEK IN ZVEZDE
2. Jovkov: DOMACIJA NA MEJI
3. Cronin: CITADELA
4. Budak: MUSINKA

Naročnina je L 180.— (6 obrokov po L 30.—)

Drugo polletje:

5. Salminen: KATRINA
6. Timmermans: KMEČKI PSALM
7. Cloete: KOLESNA SE VRTIJO
8. Crivelli: ŽIVLJENJE RAFAELA SANTIJA

(Naročnino javimo kasneje)

ZALOŽBA »NAŠE KNJIGE«

LJUDSKA KNJIGARNA

v Ljubljani — Pred škofijo 5

Iz gospodarstva

Fantastično zvišanje cen v Francoski Severni Afriki. Iz Madrida poročajo o fantastičnem dvigu cen v Francoski Severni Afriki po angleško-ameriški invaziji, kar potrjuje tudi severnoameriški tisk. Nekatera povišanja cen dosega do 500%, druga pa celo do 700%.

Švica hoče imeti trgovsko brodogradnjo v po-vojnih časih. Sedaj ima švicarsko pomorsko brodogradnjo 10 ladij s skupno 58.000 tonami. Namerava jo na tonažo trgovskega ladjevja zvišati na 150 tisoč ton, zlasti ker se zavedajo, da težave z ladijsko tonažo tudi ne bodo ponehale takoj po končani vojni. Zaradi tega v Švici sedaj proučujejo vprašanje, naj bi se gradile ladje za švicarski račun v inozemstvu. Švica sama pa bi dobavila stroje in druge potrebne aparate. Vsekakor je računati, da bo Švica tudi po vojni imela svoje trgovsko brodogradnjo.

Revizija kartelov na Hrvaškem. Hrvatsko ministristvo za narodno gospodarstvo je odredilo revizijo vseh kartelov na Hrvaškem, katerih je okoli 60 vpisanih, vendar je mnogo bilo že likvidiranih. Del kartelov bo razpuščen in bodo njih delokrog prevzela razna zadnje čase osnovana gospodarska združenja. V smislu novih načel korporativnega reda bo izdana nova kartelna zakonodaja.

Cene na Madžarskem na debele in drobno za življenjske stroške so se v teku lanskega leta zvišale od 174.56 na 192.22.

Naročajte »Slovenca«!

Drobne novice

Pripravimo se na prvo soboto v februarju!

Zadoščujmo Marijinemu srcu!
Udeležba vernikov pri obhajilu zadostilne pobožnosti 5 prvih sobot na prvo soboto v januarju — kakor kažejo poročila iz raznih krajev — je bila povsod nenavadno velika. — Nekateri kraji pa so naša obvestila — tudi po časopisih — tako pozno prejeli, da se niso mogli odzvati vabilu g. škola tako kot bi se radi. — Zato pa: kdor še ni začel te pobožnosti v januarju, naj jo začne v februarju in jo bo zaključil v juniju mesecu.

Mislimo že sedaj na priprave za posvetitve, ki bodo po vseh farah v maju mesecu. V teh mesecih se duhovno pripravimo — da bodo farne posvetitve imele pravo vrednost pri Mariji Kraljici Slovencev!

Koledar

Nedelja, 31. januarja: 4. nedelja po razglasenju; Janez Bosko, spoznavalec in ustanovitelj reda; Ludovika Albertoni, vdova.

Ponedeljek, 1. februarja: Ignacij Antij, škof, mučenec in cerkv. učenik; Brigita Skot, devica; Sever, škof.

Torek, 2. februarja: Svečnica, darovanje G., očiščevanje M.

Novi grobovi

† Anton Planinšek. V Ljubljani je umrl v 88. letu starosti g. Anton Planinšek. Pokopali ga bodo v ponedeljek, 1. februarja ob pol treh z Zal. Maša zadušnica bo v trnovski cerkvi v četrtek ob 7.

† Marija Berlot. V Ljubljani je umrla v 78. letu starosti gospa in mati Marija Berlot, rojena Bavdaš. Pokopali jo bodo v nedeljo, 31. januarja ob štirih popoldne iz kapele sv. Andreja na Zalah. Sveta maša zadušnica bo v ponedeljek, 1. februarja ob pol osmih v cerkvi sv. Petra.

† Neža Špehar. V Ljubljani je umrla v 83. letu starosti gospa in mati Neža Špehar, rojena Anžič. Na zadnji poti jo bomo pospremili v nedeljo ob treh popoldne iz hiše na Hradskega cesti 20 na pokopališče k Božjemu grobu.

† Janez Bobnik. V Bizoviku je v 67. letu starosti umrl g. Janez Bobnik, posestnik v Bizoviku št. 8. Na zadnji poti ga bomo pospremili v nedeljo ob treh popoldne na domače pokopališče.

Naj vsem rajnim sveti večna Luči Vsem, ki žalujejo za njimi, naše sožalje!

Ali imate knjižico

Duhovni koledarček 1943
in **Leta, mlada leta?**
Cena 1 lra — Naročnina Knjižice 12 lir

— Za trideseti dan smrti bogoslovca J. Hočevarja bo v ponedeljek, 1. februarja, maša zadušnica v stolni cerkvi ob 10 pri glavnem oltarju.

— V nedeljo, 31. januarja, je god sv. Janeza Boska, velikega prijatelja mladine in ustanovitelja Salezijanske družbe. Pri slovesni maši ob desetih bo zbor zavodskih ogencev pel A. Lottijevu triglasno mašo. Popoldne ob pol 4 govor in slovesne večerice. Nato počastitev svetnika v zavodski dvorani. Prijatelji, vabljeni!

— Družina Kranjc-Ciuh daruje namesto zahvale v spomin pokojne mame 200 lir za »Dom slepih«. — Odpor se za plemeniti dar najiskrenee zahvaljuje.

— Lepo in suho vreme. Prav velika je bila razlika med temperaturami v petek popoldne in v soboto jutraj. Kar dobrih 12 stopinj! V petek je bil prav sončen, jasev in topel dan. Dnevni maksimum se je dvignil celo na +6,8°C, ko je bil prejšnji dan samo +1,9°C. V soboto jutraj pa se je mraz okrepil za nekaj stopinj, ko je bil dosežen minimum — 6,6°C. Barometer je padel na 767 mm; še vedno je nad normalo. Na Barju že več dni ni bilo megle.

— Gostilničarji in kavarnarji v Ljubljani prejmejo nakaznico za sladkor za februar neposredno

v pisarni Gost. nabavljalne zadrage (Puharjeva ulica) ne pa pri Mestnem prehranjevalnem uradu, in sicer v vrstnem redu, kot jim je bil sporočen z okrožnico Sindikata od 2. februarja dalje. Predsedstvo sindikata.

KLOBUČARNA „PAJK“

Vam strokovno osnaži, preoblika, in prebarva Vaš klobuk da izgleda kot nov. — Lastna delavnica — Zaloge klobukov

Se priporoča

RUDOLF PAJK — LJUBLJANA

Sv. Petra cesta 38, Miklošičeva cesta 12
(Nasproti hotela Union)

— Pijte vsi Uran čaj! Mešanica, strokovnjaško priznana iz najboljših aromatičnih in svežilnih domačih zelišč.

— Naša domača narodna umetnost lesenih sodobnih spominskih izdelkov je v izlozbi trdke Klein, Wolfova ulica. Ogled se občinstvu priporoča.

— Nova šolska knjiga. Pri Pokrajinski šolski založbi v Ljubljani, Slomškova ulica 12, je ravno izšla »Vojke: Zgodovina Italije in Italijanov«. Knjiga je namenjena za II., III. in IV. razred srednjih in meščanskih šol. Knjiga obsega 250 strani in stane 25 lir, na boljšem

Iz dela in življenja - od tu in tam

Z Gorenjskega

Zavetišče v Kranju. Preteklo sredo popoldne je bil v Kranju svečano odprt otroški vrtec z zavetiščem narodno-socialnega urada. Otroke bodo začeli sprejemati v ponedeljek 25. t. m. Za prehrano in nadzorstvo vsakega otroka se plača na mesec prispevek treh mark. V zavetišče se sprejemajo šolobvezni otroci od 6. do 14. leta. Starši so bili povabljeni, da si ogledajo zavetišče in da dobe pojasnila, kako bodo njihovi otroci podnevi oskrbovani.

V Moravčah so v hiši bivše posojilnice imeli ustanovni zbor nove rajlajznove. Za predsednika je bil izvoljen Alojz Cerar, gostilničar v Moravčah, za namestnika občinski komisar Janez Fugger, za predsednika nadzornega odbora pa nadučitelj Henrik Pferschy. V ljudskem domu je bilo predavanje o starših in otrokih.

Pri sv. Ani pod Ljubljem je bilo te dni prvo letošnje zborovanje. Okrožni vodja dr. Hochsteiner je govoril o prostovoljni službi na kmetih ter pozval mladino, naj gre odslužit rok kmečkega dela na Koroskem. Novim članom so bile razdeljene legitimacije koroske domovinske zveze, tako da je zdaj včlanjeno v zvezi že vse prebivalstvo.

Iz Žirov je pred kratkim odrinilo 27 mladencev v državno delovno službo. Lani je bilo v žirovski občini 23 porok.

V Podnartu je sklical krajevni vodja Sternad svoje ožje sodelavce v zbor. Pregledali so lansko leto in sklenili, da se gradnja ceste v občini nadaljuje s podporo okrožnega vodstva v Radovljici. Pričenjajo se tudi dela za zadostno preskrbo raznih delov občine z vodo. Na koncu so si ogledali službene prostore raznih oddelkov Stranke in prostore za novi otroški vrtec.

papirju pa 28 lir. Dobi se po vseh knjigarnah in pri založnici.

— »Super« čaj ustreza vaši želji po pravem ruskem (kolonialnem) čaju.

— Do začetka marca je še vedno čas za nakup »Družinske pratike«, ker bo nagradno žrebanje dne 15. marca. Vendar naj si vsak, ki se želi udeležiti tekmee za lepe knjžne nagrade, čimprej preskrbi izvod »Družinske pratike«, ker ne more nihče jamčiti, da ne bo že poprej izčrpana vsa neznamenata zaloge. Tekme se lahko udeleži vsak z več izrezanimi kuponi.

Iz Novega mesta

Huda poledica. Po hudem, tri dni trajajočem snežnem meteuju prejšnjega tedna, in po občutnem mrazu, ki je držal nekaj dni, je nenadoma pritisnil močan jug in je sneg, ki ga je zapadlo skoraj trideset metra na debelo, več ko do polovice stopil. Južno vreme je trajalo nekaj dni, nakar je zopet pritisnil dokaj znošen mraz. Vendar pa je zmrznila vsa mokrota ter je tako nastala huda poledica, nevarna ljudem in živalim. Zeleni bi, da bi dala mestna občina na debelo posipati s peskom ne samo večje in prometne ceste, nego tudi bolj oddaljene in strme ulice. V prvi vrsti pa bi bilo nujno potrebno preprečiti drsanje in sankanje po ulicah, saj so v sedanjih časih, ko je promet z motornimi vozili tudi po stranskih ulicah zelo živahen, v nevarnosti sankajoči se otroci, pasantje, zlasti stari ljudje, pa so v nevarnosti, da jim na zledenelih in zdrsnatih tleh ne spodletijo, ali da jih izpodbijajo sankarji, ki nimajo prav nikakega obzira. Če ni drugače, navozijo otroci tudi snega po cestah, samo da se lahko drsajo. Toda tudi za take mora biti red.

Iz Cerknice

Zastopstvo »Slovenec«, »Slovenskega doma« in »Domoljuba« ter »Slovenčev knjižnica« ima za Cerknico in njeno okolico G. Turšič Ivan iz Cerknice št. 217. Pri njem lahko naročite te časopise. Zbirna naročila za »Slovenčev knjižnica« in ima posamezne izvode na razpolago. Pooblaščen je od uprave listov, da pobira naročnino. Sme sprejemati oglase in osmrtnice. Vse morebitne pritožbe lahko vlože naročniki omenjenih listov pri njem. Vsakomur je na razpolago z informacijami.

S Spodnjega štajerskega

Pevska in igralska skupina iz Spodnje Štajerske na obisku pri vojakihi. — V »Marburger Zeitung« poroča vodja skupine Karl Romich o obisku spodnještajerske mladine, ki je kot igralska družina in kot mešani pevski zbor za božič obiskala vojake na postojankah na zahodu. Ista skupina je že lani poleti obiskovala vojaške enote v Belgiji, Holandiji in severozahodni Nemčiji ter Danski in je vsega skupaj izvedla 45 prireditev, katerih se je udeležilo vsega skupaj 10.000 vojakov. Za letošnji božič pa je vrhovno poveljstvo vojne mornarice spodnještajersko skupino zopet povabila na božični obisk na holandski obali. Skupina je največ gostovala na utrjenih otokih in na obalnih utrdah. S posebnim navdušenjem je obiskovala najbolj oddaljene trdnjavske bunkerje, predstraže, topniške oddelke in protiletalsko topništvo. Božični večer sam je prebila skupina na minolovcu, na katerem je razveselila mornarje z lepo božično prireditvijo. Vsega skupaj je gostovala tri tedne in je s pesmijo, plesi, igrali razveselila čez stolet okrog 4500 vojakov, ki so čez praznike stali na stražah ob holandski obali.

Gospodinska šola pri Sv. Trojici v Slov. goricah. — 22. januarja je bila slovesna otvoritev gospodinske šole za pujsko okrožje pri Sv. Trojici. Dekleta so prišla v šolo že 15. januarja. Bilo jih je vsega skupaj 35 in so bila izbrana v taboriščih nemške mladine Štajerske domovinske zveze. Prvi teden so pomagala pri čiščenju in snazenju, medtem je bila dokončno urejena vsa oprema in pripravljeno za slovesno otvoritev. Na otvoritev je prišel tudi okr. vodja Bauer, voditeljica deklet K. Genger in gostje. Gospodinski tečaji na tej šoli bodo trajali po tri mesece.

Proslava spominskega dne. — V Mariboru je padlo ob demonstraciji 29. januarja 1919 na Glavnem trgu 16 Nemcev in je bilo ranjenih 60 Mariborčanov. Letos je bila spominska slovesnost na grobovih padlih in je okrožni vodja Štajerske domovinske zveze položil venec, dopoldne pa je bila spominska prireditev v dvorani mariborskega gradu.

Na velikem zborovanju v Lipnici je izpregovoril nadomestni župni vodja dr. Portschy iz Grada. Rekel je, da se je na Štajerskem v zadnjih letih več zgradilo kakor prej v dveh desetletjih.

Iz Hrvaške

Nemški vojaški dom v Zagrebu. V prostorih zagrebske Delavske zbornice so pred dnevi odprli nemški vojaški dom, v katerem bodo člani nemških oboroženih sil, ki se mude v Zagrebu, vedno lahko prebili par veselih ur. V domu je lepo urejena kavarna, igralnica, knjižnica in pisarna. Za razvedrilo vojakov skrbi orkester nemške vojaške godbe.

Vrnitev ministra za finance v Zagreb. Te dni se je vrnil v Zagreb minister za finance NDH dr. Košak, ki je imel v Berlinu več dni trajajoča pogajanja in razgovore z nemškimi finančniki in gospodarskimi krogi. Po svoji vrnitvi v Zagreb je sprejel hrvaške in inozemske časnikarje ter jim je dal izjavo o svojih berlinskih razgovorih. V njej je med drugim poudarjal, da pogajanja pri nemških prizadeletih krogih niso naletela samo na popolno razumevanje, temveč tudi na vsestransko naklonjenost. Večino finančnih in ostalih gospodarskih vprašanj, med katerimi so važna tudi vprašanja, ki se tičejo prehrane ljudstva, je rešil s konkretnimi sklepi že v Berlinu, ostala vprašanja bodo pa predmet poznejših razgovorov. Z ozirom na govorice o spremembi kurza sedanje hrvaške valute, je finančni minister NDH izjavil, da so vse te govorice gladko izmišljene, ker je odnos hrvaške valute do italijanske lire in nemške marke trdno določen in sploh ni nobene potrebe, ki bi narekovala njeno spremembo.

Lovstvo v NDH. V Zagrebu so objavili podatke o postreljeni divjačini v preteklem letu. Iz podatkov je razvidno, da je lovstvo na Hrvaškem močno razvito ter igra divjačina v prehrani ljudstva važno vlogo. Tako so lani ustrelili na področju NDH 100 jelenov, 2000 srnjakov, 20.000 fazanov in 200.000 divjih zajcev. Leta 1891. so pa na Hrvaškem postrelili 166 jelenov, 1768 srnjakov, 26.013 zajcev, 2288 fazanov in 4970 jerebice, leta 1911. pa 503 jelene, 1876 srnjakov, 58.653 zajcev, 24.814 fazanov in 29.814 jerebice.

Nov predsednik trgovske zbornice v Zagrebu. Dosedanji predsednik zagrebske trgovske zbornice Radoslav Lorković, brat zunanjega ministra dr. Mladena Lorkovića, je imenovan za predstojnika državnega urada za določevanje in urejanje cen in uslužbenih prejemkov. Na njegovo mesto je imenovan za predsednika trgovske zbornice glavni ravnatelj za trgovino, obrt in industrijo v ministristvu za narodno gospodarstvo dr. Branko Krnić.

Iz Srbije

Srbija in primer Francije. Z dogodki, ki so se nedavno odigrali v Franciji, se bavi tudi srbsko časopisje ter jim posveča svoja opazanja. Obširno jih razlaga in prikazuje srbskemu ljudstvu posledice, ki so zadele nekdanj tako močno državo zaradi njenega slabega vodstva. V svojih komentarjih teh zadnjih poglavij francoske drame, gre najdalje tehnik »Srbski Narod«, ki pod uredništvom srbskega prosvetnega ministra Veliborja Jonića, igra v Srbiji približno takšno vlogo, kakor »Das Reich« v Nemčiji ali pa »Spretnost« v NDH. V uvodniku, ki je posvečen samo zadnjim francoskim političnim in vojaškim dogodkom, minister Jonić poudarja, da so ti dogodki v Franciji pokazali, da se evropski narodi posamezno ne morejo več upirati nevarnosti sovražnikov Evrope, temveč se morajo pridružiti silam Osi. Ta navsot daje Jonić tudi srbskemu ljudstvu ter ga opozarja, da je nastopil čas, ko mora napraviti konec dosedanjemu čakanju in obotavljanju ter se jasno opredeliti. V nasprotnem slučaju se pozneje tudi ne bo nihče oziral nanj in na njegove pravice, ker po njegovem zatrjevanju Evropa lahko živi brez Srbije, Srbija pa ne brez nje. V naslednjem članku »Srbski Narod« omenja tudi razne Lavalove ukrepe za zaščito francoskega ljudstva ter poudarja, da ti ukrepi lahko služijo tudi za primer Srbiji.

Umrla nam je v starosti 83 let, naša ljubljena mama, stara mama, tašča in teja, gospa

Neža Špehar
roj. Anžič

K večnemu počitku jo spremlimo v nedeljo, dne 31. januarja 1943, ob 3 pop. iz hiše zalosti, Hradskega cesta št. 20, na pokopališče k Božjemu grobu.

Ljubljana, dne 29. januarja 1943.

Zalujoče rodbine: ŠPEHAR, VERTL.

KINO MATICA

Dnevno dvojni spored!

Dnevno ob 16:30 in 18:30 in v nedeljo ob 14:30, 16:30 in 18:30 film iz življenja zdravnikov med domačimi Tabitskega otčija. Ljubezenska drama v divji džungli! Igralci: Giachetti, Pal Javor, O. Toso, M. v. Tasnady

Dnevno ob 14:30 in v nedeljo ob 10:30 napeta detektivska zgodba z lepo Anneliese Uhlig. — Smučanje, jazz! **SKRIVNOSTNA ŽENA**

Drobna ljubljanska kronika

Rekolekcelja za gospe in matere bo v sredo, 3. februarja ob 4 popoldne v Lichtenurnu. Prisrčno vabljeni!

Kongregacija pospodičen in kongregacija učitelj pri sv. Jožefu imata svoj redni shod v ponedeljek, 1. februarja ob pol 7 zvečer, na Svečnico jutraj ob pol 7 pa skupno sv. obhajilo. Pridite vse!

Križanski moški kongregantisti imajo kongregacijsko duhovno opravilo v nedeljo, dne 31. januarja, kar svečnica ni več zapovedan praznik. Sv. maša s skupnim obhajilom bo v nedeljo jutraj ob pol 7, popoldne ob petih in v ponedeljek ob 8. Druž. predstojništvo ima danes, 31. jan., ob 11 dopoldne kratko sejo, h kateri so vladno vabljeni vsi odbojniki.

Vincenčeva in Elizabetna konferenca pri sv. Jakobu vabita na širo sejo odbora, ki bo v nedeljo, 31. januarja ob 4 pop. v šentjakobski farni dvorani in tudi vse do brotnike in prijatelje obeh konferenc, da slišijo poročilo o karitativnem delu v župniji in povedo tozadevne svoje želje in predloge.

Uprava tina Matice obvešča cenj, občinstvo, da bosta do nadaljnjega dva dneva sporeda. Dnevno ob 14:30 in v nedeljo ob 10:30 je na sporedu film športno-detektivske vsebine »Skrivnostna žena«. Dnevno ob 16:30 in 18:30 in v nedeljo ob 14:30, 16:30 in 18:30 se predvaja »Kmeti pekel« z Giachetijem, Marijo Tasnady in Pal Javorjem.

Zelencarska čebelarica zadruga sklicuje v nedeljo, 14. februarja ob 9 redni občni zbor v gostilniški sobi Nabavljalne zadrage na glavnem kolodvoru. Zaradi izredne važnosti naj se članstvo polnostevilno udeleži.

Vodstvo »Korepetitorij«, Mestni trg 17/L, sporoča, da se dne 1. februarja prične nadaljevalni tečaj Italijanske od 14 do 15. Vapoda, da se vpiše v naše trimesečne jezikovne tečaje, ki se vrše dopoldne, popoldne ali zvečer. Izkoristite prosti čas z učenjem jezikov! Prijavljanje dnevno od 8 do 12 in od 14 do 16. Korepetitorij, Mestni trg 17/L.

Obširno podporno društvo na Vite ima svoj redni občni zbor v nedeljo, 31. januarja ob dveh popoldne pri Rožniku na Vite. — Vabi odbor.

Jezikovni tečaj — Italijanski, nemški, francoski itd. v središču mesta pri Trgovskem učnem zavodu, Kongresni trg 2, prične dne 6. februarja. Pouk dopoldne, popoldne

ali zvečer (po želji) v začetnem, nadaljevalnem ali konverzacijskem oddelku. — Najnovejša in najuspešnejša učna metoda — diplomirani predavatelji. Vpisovanje in informacije dnevno do 19.

Važno za vsakogar sedaj in v bodočnosti je znanje strojepljanja, stenografije, knjigovodstva, jezika itd. Novi tečajji prične 4. februarja. Izbra predmetov po želji. Učnina zmerna. Informacije in prijave dnevno. Novi prospekti na razpolago: Trgovski učnišči »Christofor učni zavodi, Ljubljana, Domobranska 15.

Za jutrišnji simfonistični koncert par posamičnih besed k Rossinijevi uverturi Viljem Tell in Schubertovi Simfoniji. Rossini je v svoji uverturi predvsem mojstrsko nalik vihar. Začetek predigre tvori monolog solo-belista (prof. Sedlbauer), ki ga spremlja kvartet cel. Tako po celih se poraja v popolni tišini četlet violin — z vnetom že začno padati prve doževne kapljice (flaute). Veter postaja močnejši, že grmi, nato se vihar z besno silo zaganja v dreve, ki se močno šibi (ves orkester v fortissimu).

Vihar se polagoma umirja in oddaljuje, parkrat zagrmi in se zablika iz daljave, nato pa zapoje ptiček. Pastir, ki je vedril pod drevesom, zapiska na piščali (obna) svojo melodijo in v njo se upleta slavček (flaute). Ta duet spada med najlepše točke. Nato zadonijo lovski rogovi in zaključijo skladbo.

— Muzikologi s omnogo pisali, če je Schubertova h-mol simfonija resnično nepopolna. — Muzikologi so mnogo pisali, če je Schubert tako zamislil. Možno je eno in drugo. Lahko jo polnujemo kot romantično anti-tezo dveh velikih nasprotnih pojmov: življenja, žalosti, trpljenja — blazenosti, sreča, ljubezni.

Na jutrišnjem koncertu bomo slišali še 1. stavek Čajkovskega Koncerta za violino in orkester, en Dvojak Slovanški ples in Adamičev Scherzo. Na razpolago je še nekaj vstopnic v knjižarni Glasbene Matice. Začetek koncerta bo točno ob pol 7 v veliki univ. dvorani.

Učitelj se strojepljanja, Novi eno- dvo- in trimesečni tečajji prične 4. februarja. Deset- prstna učna metoda. Specialna strojepljanja šola: Največja moderna strojepljanica, raznovrstni stroji. — Učnina zmerna. — Posamezni tečajji tudi za knjigovodstvo, stenografijo, jezike itd. Informacije, prijave dnevno. Zabeležite nove slikane prospekte: Trgovsko

učnišči »Christofor učni zavodi, Ljubljana, Domobranska 15.

Danes ob 5 popoldne v frančiškanski dvorani »Svojeplavke«, burka s petjem v treh dejanjih. Komur je do prijetnega razvedrila in veselega predpustnega razpoloženja, bo prišel v frančiškansko dvorano. Priporočamo, da si vstopnice preskrbite pravočasno pri blaginji od 10 do 12 pop. in dve uri pred pričetkom predstave. Cene od 8 lir navzdol. Stojlišča 2 liri.

Vsem, ki se hočejo pošteno razvedriti in uživati ob lepi gledališki igri, priporočamo, naj si ogledajo danes popoldne ob petih na »Rokodelski« odru veselo in tudi vsebinsko dobro komedijo: »Vihar v kozarec«. — Predprodaja vstopnic bo v nedeljo od 10—12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrkova 12-L, desno. Pridite!

Staršem dljakov sporočamo, da pripravljamo dnevno dopoldne in popoldne dijakne srednjih meščanskih in ljudskih šol iz vseh »Rokodelski« odru veselo in tudi vsebinsko dobro komedijo: »Vihar v kozarec«. — Predprodaja vstopnic bo v nedeljo od 10—12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrkova 12-L, desno. Pridite!

Staršem dljakov sporočamo, da pripravljamo dnevno dopoldne in popoldne dijakne srednjih meščanskih in ljudskih šol iz vseh »Rokodelski« odru veselo in tudi vsebinsko dobro komedijo: »Vihar v kozarec«. — Predprodaja vstopnic bo v nedeljo od 10—12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrkova 12-L, desno. Pridite!

Staršem dljakov sporočamo, da pripravljamo dnevno dopoldne in popoldne dijakne srednjih meščanskih in ljudskih šol iz vseh »Rokodelski« odru veselo in tudi vsebinsko dobro komedijo: »Vihar v kozarec«. — Predprodaja vstopnic bo v nedeljo od 10—12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrkova 12-L, desno. Pridite!

Staršem dljakov sporočamo, da pripravljamo dnevno dopoldne in popoldne dijakne srednjih meščanskih in ljudskih šol iz vseh »Rokodelski« odru veselo in tudi vsebinsko dobro komedijo: »Vihar v kozarec«. — Predprodaja vstopnic bo v nedeljo od 10—12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrkova 12-L, desno. Pridite!

hevec; zborovodja: Simoniti; scenograf: A. Gerlovičeva; načrti z akustome: Vilfanova.

DRAMA. Nedelja, 31. jan. ob 14: »Oče naš«, Izven. Cene od 15 lir navzdol. — Ob 17:30 »Ples v Trnovem«. Izven. Cene od 15 lir navzdol. — Ponedeljek, 1. febr. Zaprti. — Torek, 2. febr. ob 17:30 »Veliki mož«. Izven. Cene od 15 lir navzdol. — Sreda, 3. februarja ob 17:30 »Ples v Trnovem«. Red Sreda, 4. febr. ob 17:30 »Zaljubljen žena«. Red Četrtek.

Redeži križ sporoca
V polizvedovalnem oddelku L.R.K. Via Ariella 2-II (Gospodarska cesta) soha 3. nedelje se javijo med uradnimi urami od 8—12 namizni: Černe Andreja, Intihar Joisipina (svojel), Magdič Nežka, Mihajlov Božo, Poganič Mira, Poje Anton, Skuk Marija, Zume-Lazar Zofija, ter svoje naslednjim internirancev: Kraljič Alojz (Peter, r. 1915), Kraljič Anton (Peter, r. 1914), Kraljič Jože (Peter, r. 1921), Ovev Janez (Matija, r. 1896). — Istotam, v sobi št. 1, naj se javijo odpisatelji paketov za naslednje internirance: Rupert Rudolf, Spreizer Ana in Zalar Matko.

Naznanila
ROKODELSKI ODER. Nedelja, 31. jan. ob 17:30 »Vihar v kozarec«. Opozorjamo na predprodajo vstopnic, ki bo na dan predstave od 10—12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrkova 12-L.

FRANČISKANSKI ODER. Nedelja, 31. januarja ob 5 pop.; zabavna burka s petjem »Svojeplavke«. Vstopnice dobite danes od 10—12 in dve uri pred pričetkom pri blaginji frančiškanske dvorane.

RADIO. Nedelja, 31. januarja: 8 Napoved časa. Poročila v italijanski — 8.15 Koncert organista Gennarija D'Onofrija — 11 Prensos pete maše iz bazilike Presv. Oznajenja v — 12.15 Razlaga evanđelja v italijanski (O. G. B. Marino) — 12.15 Razlaga evanđelja v slovenski (O. K. Sekovanič) — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Pesmi in napavi — 13 Napoved časa. Poročila v italijanski — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski — 13.17 Operna glasba — 13.10 Pisana glasba — 14 Poročila v italijanski — 14.15 Koncert radijskega orkestra in komorne glasbe — 14.30 Poročila v slovenski — 14.35 Koncert Adamičevega orkestra — 14.40 Predavanje v slovenski — 14.45 Predigre in intermezzi znanih oper — 14.50 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarnice: v nedeljo dr. Piccoli, Bielweisova c. 6; mr. Hočevar, Celovška 62. in mr. Gartin, Mestn. Zaloška 47. — V ponedeljek dr. Kmet, Bielweisova 43; mr. Trakozev, Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova 7.

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravila od sobote ob 20 do ponedeljka do 8 jutraj mestni višji zdravstveni svetnik dr. Mla Franta, Poljanska c. 15/II.

Poiz

K današnjem obroku drž. nogometnega prvenstva

30 nedelj bodo igrali, danes je na vrsti 18. Nas, ki spremljamo usodo posameznih moštev le bolj od daleč, zanima zlasti borba za prvo mesto. Doslej so se odrgala štiri moštva in nas prepračala, da smemo iskati letošnjega prvaka samo med njimi. Lanskoletno smo čitali na vrhu razpredelnice v tem času imena rimske, beneške in torinske enajstorce. Letos so ostali na častnem mestu samo še Torinci, medtem ko sta Roma in Venezia zdrknili na 11. odnosno 15. mesto. In kdo je na vrhu? Ogledimo si vrstni red in spričevala posameznih moštev:

Livorno	17	10	4	3	29	21	24
Ambrosiana	17	10	3	4	32	16	23
Torino	17	10	2	5	37	15	22
Juventus	17	9	4	4	41	29	22
Genova	17	9	1	7	41	33	19
Atalanta	17	8	3	6	17	19	19
Bologna	17	8	2	7	32	16	18
Lazio	17	7	4	6	36	35	18
Fiorentina	17	8	2	7	31	35	18
Milano	17	5	7	5	21	21	17
Roma	16	5	4	7	16	25	14
Liguria	16	5	3	8	16	36	13
Tiestina	17	2	9	6	15	21	13
Bari	17	4	5	8	16	26	13
Venezia	17	2	5	10	13	29	9
Vicenza	17	2	4	11	14	30	8

Livorno torej vodi s 24 točkami. Danes bo igral Livorno z Liguri in to pomeni po vsej verjetnosti napredek za naslednji dve točki. Skoraj ne more biti drugače, če igra prvi z razpredelnice z dvanajstim. Precej težja naloga čaka Ambrosiano, ki bo nastopila v Bergamu proti Atalanti. Računati pa moramo s tem, da je trenutno Ambrosiana v odlični formi. Prav sedaj, ko je vodilnemu Livornu že za petami, bo mobilizirala vse sile, da ne bo izgubila tako dragocene točke. Posebno zanimiva partija bo v Torinu: Juventus: Torino! Dvoje domačih moštev, dvoje enakih bo nastopilo pred očmi tisočih domačih prijateljev, navijačev in simpatizerjev! Če si ogledamo njuni spričevali, tedaj vidimo skoraj enako dobre reče in enako število točk: Torino 22, Juventus 22. To bo za torinske športnike vsekakor velik dogodek

in priznati moramo, da smo hudo radovedni, komu se bo obrnila sreča.

Sporod današnjih srečanj je tale: Vicenza: Vicenza—Fiorentina, Milan: Milano—Roma, Benetke: Venezia—Genova, Torino: Torino—Juventus, Genova: Liguria—Livorno, Bergamo: Atalanta—Ambrosiana, Rim: Lazio—Bari, Bologna: Bologna—Tiestina.

Hermežani iščejo prvaka

Danes nadaljevanje turnirja za pokrajinsko prvenstvo v namiznem tenisu.

V soboto popoldne so začeli pri Mikliču z velikim turnirjem namiznega tenisa, ki bo trajal danes ves dan s pričetkom ob 8. uri zjutraj. Do zaključka lista še nismo prejeli poročil o sobotnem delu turnirja — šlo je za tekmovalne moštve. Sodeč po pripravih bo danes v prijateljski dvorani Hermežanov zelo živahno. Zgodaj zjutraj bodo začeli z igrami, pri katerih ne odloča moč ali kaj podobnega, temveč hitrost, spretnost in dobri živci. V prvi skupini (A kategoriji) bodo hude borbe za vstop v finale, finale pa bo tem bolj zanimiv, ker se bodo spoprijeli najboljši igralci ljubljanske pokrajine.

Poskrbljeno je tudi za manj izurjene in neverificirane prijatelje namiznega tenisa, ki se bodo spogledali v posebnem razredu. Ob 10. uri bodo prišla na vrsto dekleta in bodo sukala lopar tem bolj za res, ker bo šlo za najvišji naslov. Hermes poziva vse one, ki so se udeleževale v namiznem tenisu doma, na kopalnicah ali v zasebnih družbah, da poskusijo srečo na prireditvi, na kateri bodo najboljši podelili naslov prvakinja ljubljanske pokrajine. Da bo spored popoln, bodo nastopili tudi gospodje v dvoje in pa seveda tudi juniorji. Nič manj kakor šest tekmovalnih skupin se bo borilo tokrat za častna mesta in za lične spominske nagrade. Vstopnina k prireditvi znaša 2 liri.

Naročajte in širite
»Slovenca«!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20						21			22					23				
24			25				26					27					28	
29			30			31		32				33		34				35
36	37			38	39						40		41	42	43			
44			45						46	47					48		49	
50				51					52				53			54		
55			56						57				58				59	

KRIZANKA št. 72

Vodoravno: 1. veseloliga (tujka), 9. razum, 14. vrba, 17. gaz, sled, 20. Wielandov ep, 21. vrsta papir, 22. majhen zid, 23. psovka, ničvrednež, 24. severna žival, 25. otroška beseda za očeta, 26. tovarna zaves, 27. piš, veter, 28. strmina, breg, 29. prevara, 31. hišna, postrežnica, 34. vrsta cvetlice, 36. vrsta davišine, 38. cerkvena posoda, 40. žensko ime, 42. velikan (tujka), 44. turški naslov, 45. prebivalec Sirije, 47. dokaz nenavzočnosti (tujka), 48. gora v Švici, 50. obvodna žival, 51. mesto v Nemčiji, 52. upanje, 53. japonski denar, 54. notranjska voda, 55. žensko ime, 56. mitničar, carnik (tujka), 57. državnica v Aziji, 58. pripadnik izumrlega naroda, 59. mesto v Vojvodini.

Navpično: 1. reka v Srbiji, 2. svod, slop, 3. velika sekira, 4. razdobje (tujka), 5. pribitek, doplačilo (tujka), 6. špansko žensko ime, 7. žensko ime, 8. kraj na Francoskem, 9. bogomili, verska ločina, 10. otočje v Atlantskem oceanu, 11. deset tisoč, 12. žensko ime, 13. pokrajina v Grčiji, 14. prvi letalec, 15. strmina, breg, 16. Kretenova igra iz rimskega življenja, 17. vrsta mesa, 18. žensko ime, 19. živinska krma, 30. vrt, drevored, 32. ru-

ski plemič, 33. trden kmet, posestnik, 35. pritrilnica, 37. zagon (tujka), 39. prebivalec Irske, 41. svetopisemska oseba, 43. trdnjava v Španiji, 46. vladar, 49. edimburški urar, izumitelj stereotipije (1690—1749).

Rešitev križanke št. 71

Vodoravno: 1. Mlinar Bogataj; 14. prstan; 20. Ledina; 21. Lvov; 22. Rialto; 23. ulj; 24. elegija; 25. Claes; 26. Medvode; 28. Kiel; 30. aga; 31. frula; 33. bajram; 34. olje; 35. Rilo; 37. sad; 40. Berane; 41. ose; 43. jarina; 45. ded; 46. René; 48. Nitran; 50. Enej; 51. Uda; 52. Mavri; 53. Muljava; 56. deca; 57. Pate; 58. Magnus; 59. Oskar.

Navpično: 1. Mlekojed; 2. Lelji; 3. ide; 4. Nigerija; 5. anilin; 6. raja; 7. blagodat; 8. ovca; 9. golf; 10. Avar; 11. Treuberg; 12. ais; 13. jamar; 14. plebanus; 15. rt; 16. sovjet; 17. Tuoro; 18. Al-da; 19. Njemen; 27. Danilo; 29. eerec; 32. Lenin; 36. Lada; 37. seme; 38. Adam; 39. drva; 42. Sava; 44. Ane; 47. emu; 49. rak; 51. up; 54. Jenko; 55. ar.

POVEST PILOTA STEFANA

39.

Kanal je bil ozek. Ko sem tipal ob steni, sem začutil, da ima ob steni nekaj hodnika, širok malo manj, kot moja iztegnjena roka. Čuj... Šum... voda pada v globočino. Strah mi je pognal novo moč v telo. S silnim naporom sem zlezal na hodnik ter počasi stopal proti vodopadu.

40.

Prav na koncu hodnika je voda padala v globočino. No, če bi me potegnili s seboj... Kar slabo mi je postajalo. — Glej kaj je pa tam? Zopet nov grad. Koliko presenečenj in vendar sem še vedno v tako bednem položaju. Še tam bom poskusil, morda bom imel tam več sreče.

Zahvala

Za vse izraze sočutja v boleznih in ob prerani smrti naše preljubljene hčerke, sestre, gospodične.

Anice Leskovšek

se vsem najiskrenejše zahvaljujemo, posebno ž. duhovščini in ž. sestram, zlasti ž. sestrji Hipolitii za njeno materinsko skrb in nego ob mukepolni bolezni naše Anice. Priročna zahvala vsem dobrotnikom, ki so nam v teh težkih dneh nudili kakršno koli pomoč, ter vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti. Bog bodi vsem plačnik!

Sveta maša za dušnico bo brana v župni cerkvi sv. Frančiška, v ponedeljek, 1. februarja 1943, ob pol 7 zjutraj.

Ljubljana, 29. jan. 1943.

Zalujoči ostali

Po dolgoletnem trpljenju nas je za vedno zapustil v 67. letu starosti, previden s sv. zakramenti, naš ljubljani mož, oče, brat, gosp.

BABNIK JANEZ

posesnik v Bizoviku št. 8

Na zadnji poti ga bomo spremili v nedeljo, dne 31. januarja 1943, ob treh popoldne iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

V Bizoviku, dne 30. januarja 1943.

Zalujoča žena CECILIJA roj. Škrjanc; sinovi: IVAN, FRANCO, ANTON — ter ostalo sorodstvo

Umrli je nama v 88. letu starosti najin skrbni in dobri oče, gospod

Anton Planinšek

Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek, dne 1. febr., ob pol treh popoldne z Zal, kapela sv. Nikolaja, k Sv. Križu. Sveta maša za dušnico bo darovana v četrtek, dne 4. februarja 1943, ob 7 zjutraj v Trnovem.

Ljubljana, Zagreb, dne 30. januarja 1943.

ANTON, sin; Marija ZORC, hči.

Zahvala

Vsem, ki ste sočustvovali z nami in spremili na zadnji poti našega dragega

Antona Martinjaka

najprisrčnejša zahvala!

Kozarje pri Ljubljani, dne 30. januarja 1943.

RODBINA MARTINJAK

Umrli nam je naša ljubljena mama, stara mama, sestra, teta, svakinja in tašča, gospa

BERLOT Marija roj. Baudaš

dne 29. januarja, previdna s tolažili sv. vere, po kratki bolezni, v 78. letu starosti. — Pokopali jo bomo v nedeljo, dne 31. januarja 1943, ob štirih popoldne z Zal, kapelica sv. Andreja, na pokopališču k Sv. Križu. — Sveta maša za dušnico bo darovana v ponedeljek, 1. februarja, ob pol 8 zjutraj v cerkvi sv. Petra.

Ljubljana - Avče, dne 29. januarja 1943.

Globoko žalujoči otroci in sorodstvo.

TOMAŽ POKLUKAR:

Potem se je spomnil večera v furmanskem sobi.

Kaj se godi s teboj, Matevž? Ah, nič, le dobre volje sem. Pa tisto z Marjetjo? Saj me je ona prva objela. In ti si ji vrnil. Ah, srce je včasih brez pameti; greje se tam, kjer ni prostora za dva. Ne bi smel tega storiti; ona je zaročena, ti pa si pravil Majdi, da se boš čez zimo dogovoril z očetom in da boš pripravil domačijo za novo ognjišče.

Nič se ni zgodilo, česar Majda ne bi smela zvedeti. Nič hudega ni bilo. Če ni bilo hudega s teboj... ti ne veš, če ne čuti Marjeta drugače! Prav zaradi tebe bo morda sprejela zaročence bolj hladno kot bi ga, če ji ne bi pokazal, da ti je všeč.

Nekdo je potrkal.

»Naprejte se je oglašil Matevž in pogledal nevoljno proti vratom.

V sobo je pokukala plovčasta Marjeta, ki je prišla z Janezom.

»Matevž, nocoj se ne boste poslovili

po francosko,« ga je prijazno nagovorila.

»Pogrešamo te,« mu je dejal Janez, ga prijel pod roko in ga vabil iz sobe.

»Ne, ne, nisem se mislil posloviti, le pošto sem bral, ki me je čakala v obednici.«

Spodaj so spet prepevali:

»Vinograd obdel'vati,
Slovene mora znati;
kdor delal prav ne bo,
naj pije pa vodo!«

Od časa do časa se je oglašila Nada in prosila, da bi bili gostje bolj mirni.

»Zgoraj ne morejo spat!« se je pritoževala. Slovesno so obljubili da jih niti v kuhinjo ne bodo slišali, čez par minut pa so postali spet razposajeni. Matevž ni več toliko plesal, pa za zato več pil. Začel je napivati vsem po vrsti: onim, ki so mu bili všeč in potem še tistim, ki jih ni kaj prida rad videl. Delal se

je, kakor da bi jih hotel ustrahovati.

Posebno rad je imel Matička.

Začel je spet plesati, toda sedaj z vsemi po vrsti. Marjeta bi morda rajši videla, da bi bil več z njo, zadovoljila pa se je tudi s tem, da je bil dobre volje. To pa je res bil. Z Matičkom je pil bratovščino in potem sta tresčila kozarce ob tla, da so se razleteli na desetero koscev. Kdo ne bi bil vesel, če ti ponudi Matiček, ugleden mešan s pristno kmečko dušo, da mu lahko rečeš »ti?«

Plesal je spet z Marjeto in čutil njeno gibkost, njen lahek korak. Vino je delovalo, vsa soba se je vrtela v veselju in pesmi. Hišni pek se je sprehajal po sobi in vlekel harmoniko zdaj glasno, kakor da bi hotel nasilno polniti ušesa, zdaj tiho kakor da bi snežilo. Soba je bila polna veselja in dobre volje. Marjeta se je domislila besedila k melodiji, ki jo je čaral pek iz svoje harmonike. Spet mu je pela in ga gledala v oči.

»Vrag je v tebi, punčka draga,« ji je šepnil Matevž. »V tebi sta dva,« mu je vrnilo dekle.

Šele pri mizi se je zavedel, da jo je tikal. Naročil je še pijačo, plesal pa ni več. Prazil je kozarce in se delal strahovito žejnega.

Ali mu je pijača tako teknila? Kako bi mu teknila, ko je vendar pil le

za redke slovesnosti! Nocoj pa je bil Matevž žejen, žejen vsega in marsičesa.

Ura je bila pozna in soba se je začela prazniti.

»Matevž, pojditte še vi spat, trudni ste,« mu je rekla Marjeta. Ta je vstal, jo prijel pod roko in vodil do sohe.

»Duša draga, pozno je, za Matevža pa še ne prepozno. Lahko noč vam voščim, obema pa lepše vreme jutri.«

Za tem je odšel naravnost v sneg in se sprehajal po sredu okrog doma. Ko se je shladil, se je vrnil v furmansko sobo, ki je smrdela po tobaku in vinu. Če bi pogledale to noč bele zvezde skozi okno, bi bile najprej žalostne. Videle bi Matevža, kako ga opaja Marjeta na pesem, ob pozni, zelo pozni uri pa bi ga zalotile pri mizi, kjer sedi sam in pije whisky. Če pa bi mu pogledale v dušo, bi prešla žalost s srebrnih obrazkov. Ne, Matevž ni bil žejen vina; nekaj je gorelo v njem in to je gasil s pijačo. Ob drugi priložnosti bi si pripel smuč na noge in tekkel, tekkel tako dolgo in tako hitro, da bi se vrnil tako krotek, da se zavriskal ni bi mogel. Nocoj pa je bila megla, gosta megla in bele zvezdice na nebu so videle samo sivo morje, ki je ležalo nad starimi gozdovi okrog Mrzlega studenca.

Ko je prišla Nada pospravljati steklenice in čaše, ji je Matevž pomagal, potem pa je šel spat.

Vreme se ni kaj prida spremenilo. Le sren je imel zjutraj močnejšo skorjo in tudi živo srebro je zdrknilo za par stopinj nižje.

»Lipana draga, še te bom videl v soncu, še boš moja, predno grem.« Ne, v tej megli tudi danes ni hotel v dolino. Sobota je minila brez posebnih sprejemov. Dopoldne je poučeval pluzno kristjanijo, popoldne so priredili izlet na Rudno polje. Celo uro so se zadržali v gozdarjevi koči, kjer so pili čaj z mlekom. Ko so se o mraku vrnili, so začeli s tarokom.

Skakalne tekme pod Ponco.

Voznik, ki je pripeljal živila iz doline, je prinesel, kakor vsak dan, tudi pošto. Med časopisi in pismi je bila brzojavka za Matevža.

»Pridi pod Ponco — radio reportaža — nujno.«

Povabilo je fanta vrglo na noge. Bral je v listih, da pripravljajo v dolini pod Ponco veliko prireditev. Napovedani so bili posebni vlaki, ki bodo pripeljali množico skakalnih tekmar. Spet bo med ljudmi, spet bo sedel na vlak, skoke pa bo gledal čisto od blizu, naj-lepšega mesta.

A. Fogazzaro:

97

Palača ob jezeru

»Se torej hočete spremniti iz Prozerpine v Sfingo, markiza?«

»Da, v Sfingo, ki bo kmalu postala kamnita, morda celo hladnejša od kamna. Prej pa bo govorila in povedala vse. Torej...«

Postala je vedno bolj blede. V tem trenutku je strepetala in ni mogla več govoriti. Vezza in zdravnik sta vstala, Marina je pograbila nož in ga z vso besnostjo zasadila v mizo.

»Pomirite se,« ji je dejal zdravnik, »prišel za ledeno mrzlo roko in se sklonil k njej. Marina se je že premagala. Odrinila je zdravnikovo roko in vstala.«

»Zraka potrebujem,« je izjavila.

Planila je mimo zdravnika in slekla k ograji, ki je bila obrnjena proti jezeru.

Zdravnik je skočil za njo, da bi jo pograbil. Marina pa se je že okrenila proti njemu in pogledala Vezza z žarčnimi očmi.

»Kaj se vam zdi,« je dejala in se skušala pri tem pokazati popolnoma mirno. »Ali more človeška duša živeti večkrat na svetu?«

Ker pa je Vezza v zadregi molčal, mu je zaklicala:

»Odgovorite!«

»Nikakor ne!« je odvrnil Vezza.

»Ni res. Lahko živi!«

Zavladala je grobna tišina. Vrtar, kuhar in Fani, ki jih je sluga obvestil o vsem, so prihiteli po stopnicah, da bi prisluškovali. Veter je ponehal, jezero je le tiho šumelo.

V tej tišini se je zopet oglasila Marina.

»Pred šestdesetimi leti je oče umrlega grofa zaprl tu notri svojo prvo ženo kakor steklega psa. Počasi jo je umoril. Ta ženska se je vrnila iz groba, da se maščuje nad prokletim zarodom, ki je vladal tu do nocojšnje noči.«

Njene oči so bile uprte v vrata na desni strani lože, ki so bila odprta.

»Nikar, markiza,« ji je s pomirjujočim glasom dejal zdravnik. »Nikar ne govorite tega.«

Pri teh besedah jo je trdno prijel za roko.

»Tam so ljudje,« je vzkliknila Marina. »Pridite vsi sem!«

Fani in ostali so zbežali, a so se takoj zopet tiho vrnili, da bi prisluškovali.

Silla se je približal vratom salona. Ni mogel sicer videti Marine, a slišal jo je dobro, ko je nadaljevala:

»Naprej! Njega še ni sem, ker že pozna to povest. Vendar pa ne ve še vsega. Poznatni mora tudi konec. Vrnila sem se iz groba in to je moja zmagoslavna gostilja!«

Hipoma ji je glas odpovedal. Objela je stebel, poleg katerega je stala in naslonila nanj čelo in divje zastokala, tako da se je zasmilila v srce vsakemu, ki jo je slišal.

»Nikar, markiza,« ji je nežno dejal zdravnik. »Vse je resnica, kar ste povedali, a nikar ne govorite o tem, ker vam škoduje.«

Dvignila je glavo, popravila lase in zopet uprla pogled v vrata salona. Vrtarjeva žena se je prikazala na vratih. Marina ji je z roko dala znak, naj se umakne in dejala zdravniku bolj s kretinjo kakor z glasom:

»Da, pojdim odtod, pojdim v salon.«

»Ali ne bi bilo boljše, če bi šli v svojo sobo, markiza?«

»Ne, ne. Hočem iti v salon. Pustite me!«

Zadnje besede je izgovorila tako odločno in ponosno, da jo je zdravnik nemudoma ubogal in šel za njo. Zdelo se mu je v tem trenutku najvažnejše to, da jo oddalji od ograje.

Marina je krenila počasi proti salonu in ves čas držala desnico v žepu. Vezza in služabnik sta jo gledala vsa prepadena. Zdravnik, ki je šel za njo, je za trenutek obstal, da naroči nekaj vrtarjevi ženi. Marina je medtem dospela do vrat.

Fani, kuhar in vrtar so se umaknili vstran, da bi jih ne videla. V salonu je bilo mračno.

Silla je stal na pragu. Zagledal je Marino, ki mu je prihajala nasproti in je za hip bil v zadregi, kaj naj stori. Ni vedel, ali naj ji gre nasproti, ali naj stopi na stran ali pa naj se umakne v salon. Marina se mu je naglo približala, mu dejala »Srečno pot« in dvignila desnico. Počel je strel in Silla se je zgrudil na tla. Fani je zavpila in zbežala, zdravnik je planil v salon, zaklical močnem, naj primejo markizo, sam pa se je sklonil nad mladeniča. Vezza, sluga in vrtarjeva žena so tudi planili v sobo, da bi videli, kaj se je zgodilo. Vrtar in kuhar sta vpila in vzpodbujala drug drugega, da bi zadržala Marino, ki se je medtem okrenila in šla s kadečim se samokresom v roki, mimo osuplih ljudi, ki se je nihče ni upal dotakniti. Odhitela je preko lože, izginila skozi nasprotna vrata in jih zaklenila za seboj. Vse to se je zgodilo v dobri minuti.

Vrtar in sluga sta se končno zavedla, planila proti vratom in jih s silo odprla. Hodnik je bil prazen. Obstala sta v negotovosti, ker sta pričakovala, da bo od nekod počel strel.

»Naprej, bojazljivci!« je zaklical zdravnik in

planil proti njima. Sredi hodnika je obstal in prisluhnil. Vse je bilo tiho.

»Ostanita tu!« je dejal možema in stekel v grofovo sobo.

Bila je prazna. Sveče so mirno gorele. Vsi trije so stekli v Marinine sobe.

Tudi tu je ni bilo.

Zdravnik se je pograbil za lase in vzkliknil »Prokleti bojazljivci!«

»V knjižnico!« je dejal vrtar.

Stekli so navzdol po stopnicah. Zdravnik je tekel prvi. Ko je došel do hodnika, je zaslišal od zgoraj kričanje. Razločil je Vezzo glas:

»Coln! Coln!«

Stekel je v ložo in pogledal preko ograje.

Marina je bila sama v loži iz pristana. Na prednjem sedcu je ležal samokres.

»K čoln!« je zaklical zdravnik.

Vezza je zaklical za njim:

»Pojdite po skrivnih stopnicah!«

Vsi trije so stekli po skrivnih stopnicah. Zdravnik se je spotaaknil in zdrel navzdol. Ko je priletel do konca, se je dvignil, medtem ko je vrtar glasno zaklel.

»Velikega čolna ni več,« je dejal. »Pred kosilom je poslala Rika s čolnom v vas.«

»Morda se je že vrnil,« je dejal zdravnik in odprl vrata, ki so vodila v pristan.

Čolna ni bilo nikjer. Verige obeh čolnov so visele ob zidu.

Obstal je kakor vkovan. Vedel je, da ni v bližini nobenega drugega čolna.

»Vrtar!« je dejal. »Pojdite v vas! Dobite tam čoln in ljudi!«

Vrtar je izginil skozi vrtna vrata.

»Zamolčani Napoleon«

100.000 knjig o Napoleonu, a so nekatere plati njegovega življenja, značaja in dela docela nepoznane — Novo zanimivo delo v Napoleonovem razmerju do papeža

Pod tem naslovom bo naš list s 1. februarjem začel prinašati zanimivo zgodovinsko delo o francoskem cesarju Napoleonu I. ter o njegovem boju s papežem. Knjigo je napisal Madžar Vilmos Töwer in spada med najzanimivejše prispevke k poznavanju pravega Napoleonovega značaja, hkratu pa ob doslej neznanih dejstvih razodeva naravnost neizprosno zaslonitost o povračilu vsega zla in krivice, ki jih je Napoleon prizadel Cerkvii in papežu.

Pisatelj je knjigi, iz katere bomo prinesli obširen izveček, napisal uvod, v katerem pravi: Skoraj pol milijona je del, ki govori o Napoleonu. Samo v pariški Narodni knjižnici je sto tisoč knjig o znamenitem cesarju. Kirchhausen navaja v svojem imeniku (Napoleonbibliographie) toliko knjig o Napoleonu, da bi jih človek vse svoje življenje ne mogel prebrati... Ali ni torej prazno delo ter samo zgubljanje časa in zapravljanje papirja, če število knjig o Napoleonu povečamo še za eno?

Pravijo: Kdor prebere pol ducata knjig o Napoleonu, misli, da docela pozna tega zgodovinskega velikan, tistemu, ki jih prebere ducat, se pa zazdi, da ga še ne pozna zadosti, in šele tisti, ki jih prebere celo knjižnico, dokončno spozna, da stoji pred popolno uganko. Da ta misel ni čisto napačna, najbolj dokazujejo razna, tudi skrajno nasprotujoča mnenja in sodbe tistih, ki so preučevali Napoleonovo osebnost. Naj navedem nekaj zgledov:

Heine trdi o Napoleonu, da je bog; Goethe ga imenuje polboga; Nietzsche vidi v njem »nadčloveka«.

Nasprotno pa se Tolstoj zdi Napoleon »največji izprience« v zgodovini. Rémusatova, dvorna dama Napoleonove žene, pravi, da je bil »Bona-part« nizkoten že od rojstva, da mu je bila rojena nagnjenost k slabemu, tako v velikem kakor tudi v malem, in da je zametoval sleherni čednost. Po Chateaubriandovi sodbi »ni še nikoli nihče tako zlorabljal in zaničeval ljudi kakor Napoleon«. Emerson pravi v knjigi »Predstavniki človeškega duha« o njem, da je bil brez vsakega plemenitega čustva in da niti za najpreprostejšo čednost, za pravičnost in čast, ne imel smisla. Taine je zaničljivo obrnil Napoleonu hrbet, ker »je žrtvoval štiri milijone Francozov, v petnajstih letih uničil petnajst pokrajin in ker so se od nje«

gove države odcepile Savojska, levi del Porenja, Belgija in ves severovzhodni kot. Melzi pravi, da je »imel Napoleon zmeden pamet in kamnito srce«. De Staëlova trdi, da je bil Napoleon ali več ali manj kakor »človek«.

Ko so francoskemu državnemu zboru na seji dne 2. aprila 1814 predlagali, naj bi Napoleona in njegove potomce razdednil in preklcal, Francoze pa odvezal zvestobe, ki so jo prisegli cesarju, je bilo v razlogih, ki jih je sestavil Lambrecht, rečeno: »Napoleon je zatiral javno in zasebno svobodo, po svoji glavi muhavost zapiral meščane, dušil tisk, v bedastih in nepridovnih vojskah prelivaval francosko kri, Evropo spremenil v pokopališče, posejal ceste z onemoglimi francoskimi ranjenci... in niti sodnih odločb ni spoštoval.«

Za krono ali posmeh vseh teh sodb naj ome-

Michelangelovo »Pietà« nameravajo prestaviti

Popraviti hočejo napako, ki so jo zagrešili pred skoraj 200 leti, ko so to čudovito mojstrovino postavljali na sedanje mesto

Kako se v Rimu kljub sedanjemu vojnemu stanju še vedno zanimajo za vprašanje umetnosti in estetike, pač najlepše dokazuje razpoloženje, ki ga je ne samo v umetniških krogih, pač pa tudi v široki javnosti zbudila novica, da nameravajo prestaviti v cerkvi svetega Petra v Rimu slovit Michelangelov kip žalostne Matere božje, kip Pietá.

Ta svetovno znani kip, ki predstavlja Mater božjo z mrtvim Sinom v naročju, je bil postavljen na sedanje mesto, t. j. v desno stran, skozi ladjo cerkve sv. Petra, leta 1749. Ze tedaj se je nekaterim zazdelo, da je ta kip postavljen previsoko in da ni najboljše osvetljen, zakaj nanj pada svetloba skozi cerkveno okno tako, da človeka, ki si kip ogleduje, preveč slepi.

nim še spise tistih, ki docela zanikujejo, da bi Napoleon sploh kdaj živel in vladal. Na primer I. B. Pérès v delu: »Zakaj Napoleon ni nikoli živel ali huda zmota, vir neštevilnih zmot, in zgodovina devetnajstega stoletja« (brez letnice), ali: »Jo Napoleon sploh živel?« (Stuttgart, Robert Lutz, Bibliothek der Absonderlichen, I. zvezek.)

Zato poskušam v svoji novi knjigi postaviti Napoleonovo življenje v drugačno luč, gledam ga z drugega zreliska, opazujem iz večje oddaljenosti ter mislim, da bi se tako še najlaže najbolj približali resitvi napoleonskega vprašanja.

V prvem delu, ki ima naslov »Človek obrača...«, sem zbral vsa tista dejstva, ki se tičejo Napoleonovega razmerja do obeh tedanjih papežev, ki se jih splošno znani Napoleonovi življenjepisi komaj dotaknejo ali pa poročajo o njih izredno na kratko, samo mimogrede in kar na splošno pristrano.

Drugi del: »Bog pa obrne«, ima docela novo vsebino. Samo nekaj kratkih odlomkov sem že priobčil v nekaterih člankih v madžarskih in tujih časnikih in časopisih ter v prejšnjih svojih knjigah.

Kljub temu pa je kip ostal skoraj celi dve stoletji na kraju, kamor so ga bili postavili. Zdaj pa nameravajo napako tistih, ki so kip pred skoraj dve stoletji postavili na sedanje mesto, popraviti, kakor se je naglo izvedelo po vsem Rimu in tudi drugod.

Pravijo, da so že naredili posnetek Michelangelove Pietá in so z njim naredili v zadnjem času že več poskusov, kje bi bil najprimernejše mesto zanj. Upajo, da bodo na podlagi teh poskusov s posnetkom kip Pietá le postavili pravilno visoko in tako, da svetloba ne bo več tako slepila človeka, ki si ga bo hotel ogledati. Tako upajo, da bo ta čudovita mojstrovina, ki nima primere, v bodoče prišla do popolne veljave.

Vznemirjajoče vprašanje 1.4 milijona Poljakov,

ki so jih leta 1939 odvedli Sovjeti, a zdaj za njimi ni nobenega sledu

Zürich, 19. januarja. s. O usodi Poljakov, ki so jih bili svojčas odvedli v Sovjetsko Rusijo, prinaša »Neue Zürcher Zeitung« iz dobro poučenega, najbrž poljskega vira zanimivo pismo, ki med drugim pravi, da je od 1.8 milijona Poljakov, ki so jih Sovjeti po svojem prihodu na Poljsko meseca septembra 1939 odpeljali, izginilo brez sledu nič manj ko 1.4 milijona ljudi. Zvedelo se je, — nadaljuje omenjeni švicarski list — da namerava predsednik poljske vlade v Londonu, general Sikorski v bližnji bodočnosti odpotovati v Moskvo. Namen njegovega potovanja je, pojasniti in dokončno rešiti kočljivo in vznemirjajoče vprašanje v Sovjetsko Rusijo odvedenih Poljakov ter se porazgovoriti o možnosti njihove osvoboditve.

Predzgodovina tega vprašanja je naslednja: Po razdelitvi Poljske med Nemčijo in Sovjetsko zvezo v jeseni 1939 so Rusi na ozemlju, ki so ga zasedli, prijeli veliko število prebivalcev in jih odvedli v severne gubernije evropske Rusije, v Sibirijo in v Turkestan. Teh ljudi je bilo 1.8 milijona, vstevši ženske in otroke, ki so spremljali moše in očete. Po večini so bili iz razumnih krogov, iz meščanstva, obrtnikov in uradnikov. Po izbruhu vojne med Nemčijo in Sovjetsko zvezo in potem ko je ta postala zaveznica Velike Britanije, je general Sikorski prvič odpotoval v Moskvo ter zahteval v imenu poljske nominalne vlade, ki je medtem prav tako postala zaveznica Rusije, naj bi se odvedeni Poljski osvobodili. V tej zadevi se je sklenil dogovor, s katerim se je moskovska vlada zavezala, da bo osvobodila vse odvedene Poljake in jim omogočila odpravo iz Rusije. Sestavila se je poljsko-sovjetska komisija z nalogo, da izsledijo te odvedence, toda navzlic vsem naporom je tej komisiji do konca 1. 1942 uspelo izslediti samo 320.000 odvedencev. Izmed teh so 60.000 proglasili za sposobne in jih uvrstili v poljsko vojsko, ki nastopa v sestavi britanskih oboroženih sil na Bližnjem in Srednjem vzhodu. Drugim 260.000 odvedenim Poljakom, ki so jih našli, so dovolili izselitev v severno in južno Ameriko. Kar se tiče ostalega 1.48 milijona odvedenih Poljakov, jih mešana komisija ni mogla izslediti. Na ponovna vprašanja poljske nominalne vlade v Londonu je sovjetska vlada odgovorila, da nima nobenih vesti o teh odvedenih in o njihovem bivališču. V poljskih krogih se boje, da je večina odvedencev propadla zavoljo gladi in mraza, epidemij in vsakovrstnega pomanjkanja, ter zahtevajo, naj se z natančno preiskavo vsaj ugotovi usoda teh nesrečnikov. General Sikorski je sedaj izjavil, da bo poskusil tokrat v Moskvi prepričati sovjetsko vlado o njeni potrebi, da se poiskajo in osvobodijo še živeči poljski odvedenci, preden se uredniči

kakšna ureditev poljsko-ruskih odnosov. Na videz navdaja general Sikorskega živa skrb za usodo njegovih rojakov, v resnici pa mu gre le za to, da bi med njimi našel ljudi, s katerimi bi stvoril nove edinice, ki naj bi pa šle Anglasasom v pomoč. To potovanje Sikorskega v Moskvo, ki ga hoče London in ki si ga Kremlj seveda le malo želi, ne bo na koncu dokazalo nič drugega nego nečloveške metode, ki jih uporabljajo v Sovjetski zvezi proti nesrečnemu prebivalstvu na ozemljih, ki ga zasedejo.

Avstralija za gospodarsko osamosvojitve

Do leta 1937 v Avstraliji niso izdelali niti enega topa

Avstralski mornariški minister Makin je — kakor pravi neko poročilo iz srednjeevropskega vira — pred nedavnim izjavil, da mora Avstralija napeti vse svoje sile, da postane v gospodarskem oziru povsem neodvisna od drugih, zlasti na polju vojne industrije. Potrebno je, da postanemo popolnoma neodvisni od angleških in kanadskih dobav — je dejal omenjeni avstralski minister. A ta naloga ni lahka, zakaj Avstraliji manjka primernih industrijskih naprav.

V zvezi s tem pravi omenjeno poročilo, da vse do leta 1937 v Avstraliji niso naredili niti enega topa. Čisto upravičeno lahko trdimo — nadaljuje — da v Avstraliji do tedaj sploh ni bilo nobene vojne industrije. Zdaj pa je avstralski minister za oskrbo odobril za več ko 200 milijonov šterlingov naročil. Vse stroje in nujno potrebne aparate za tovarne, morajo uvažati iz Anglije ali pa iz Amerike, poleg tega pa v Avstraliji hudo primanjkuje tudi delovnih moči.

Zahvala

Ob težki izgubi našega preljubljenega brata, strica in svaka, gospoda

Blaža Pozniča

upravnika Pokrajinske šolske založbe v Ljubljani

čutimo dolžnost, izreči iskreno zahvalo vsem, ki so stali ob strani, nas tolažili, nam izrazili sožalje na kakršen koli način ter v tako obilnem številu spremili predragega pokojnika na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni gosp. zdravniku dr. Prodanu, č. č. duhovnikom in vsem darovalcem cvetja in vencev. Sveta maša zadošča bo opravljena v četrtek, dne 4. februarja, ob pol 8 zjutraj v farni cerkvi sv. Petra.

V Ljubljani, 30. januarja 1943.

Zalujoči sorodniki.

Otroške vozičke

globoke ali športne, zopet dobite v lepi izbiri domače izdelave pri tvrdki:

»TRIBUNA« — Lazar Ferdo
Karlovška cesta št. 4

TEL: KINO SLOGA 27-30

Junaštvo v vojni na eni in vsa lirika ljubezni na drugi strani se vam prikazuje v filmu

»Koncert po želji«

O tem filmu je pisalo evropske časopise ob priliki razstave v Benetkah z največjo pohvalo. V glavni vlogi: Ilse Werner, Carl Raddatz 1. dr. Sodeluje tudi: Marica Röck, Heinz Rühmann, Paul Hörbiger ter berlinska filharmonija.

TEL: KINO UNION 22-21

Brezmejno poštvalnost prave ljubezni nam pokaže film

»Mater Dolorosa«

V glavnih vlogah: Mariella Lotti, Anneliese Uhlig, Claudio Gora in drugi...

TEL: KINO MATICA 22-41

Dnevno dvojni spored:

Dnevno ob 16.30 in 18.30 in v nedeljo ob 14.30, 16.30 in 18.30 četvrtica najprej objavljenih igralcev: Fosco Giachetti, Maria v. Tasnady, Pal Javer in Otello Toso v burni ljubezenski drami

»Rumeni pekel«

Dnevno ob 14.30 in v nedeljo ob 10.30 detektivsko-kriminalni film SKRIVNOSTNA ZENA — Igralci: Anneliese Uhlig, Paul Klöner, Herbert Wilk.

KINO KODELJEVO

Telefon 41-64

Odlična zabava za staro in mlado v izbornem švedskem filmu

»Takšen mora biti moč«

Adolf Jahr — Birgit Tengroth
Nepozabna Disneyeva umetnina v naravnih barvah

»Snegulčica« Predstave:

nedelja ob 14.30 in 17; delavnik ob 17.30.